

II-ik. Áttérni a jelenlegi kiskeret kétszeresével a felülkezelendő rakodó kaptárrendszerre, melynél nincsen kiskaptár, nagykaptár, ellenben olyan kaptár van, amely a méhcsalád éppen történetesen igényel. Itt is megmaradna a lépkészlet érintetlenül, de a régi kaptár már átalakítható nem lenne.

Legjobb belátásom és szerény nézetem szerint ez lenne a kaptárkérdés megoldásának azon módzata, melynél az egyöntetűség mellett megrázkództatás és károsodás nélkül átmehetnénk a nagykeretre, illetve a nagykaptárra. Esetleg megvalósítható lenne mindkét alternatíva egy álló és egy fekvő kaptárral.

Maurice Maeterlinck »A méhek élete című művében, hatodik könyvének harmadik fejezetében, a következőket mondja:

Az ember már kivette a maga részét a mézszüretből. Minden jobb kaptár 80–100 font mézet szolgáltat neki s a legdusabbak gyakran kétszázat is adnak, mi a folyadékká vált verőfénynek roppant tömegét s a napjában egyenként ezerszer meglátogatott virágok óriási mezőit jelentí.

Én azt hiszem, hogy ezen eredményt ott — kiskeretű kis kaptárakkal — bizonyára nem érték el!

Mi magyar méhészek mélyen restelhetjük és fájjalhatjuk, hogy Magyarország, a par excellence méztermelő állam, az európai államok között hivatalosan és országosan a legkisebb keretekkel és kaptárakkal méhészkedünk, melyekkel sem a többtermelést, sem a jobb termelést, sem pedig a könnyebb termelést éppenséggel nem valósíthatja meg.

Indul a raj!

Bármennyire el voltunk készülve a híradásra izgatólag hat az nemcsak a kezdőre, hanem arra is, aki százszor-ezerszer látta a rajok kivonulását; a szenvedélyes méhész megszakítja étkezését, olvasmányát, pihenését és siet a méhekhez, hogy gyönyörködjék a raj kivonulásában.

És valóban, a rajzás egyike a legérdekesebb jeleneteknek a méhek érdekes világában; népvándorlás az parányi utáztatban, de a méhekre nézve nem kevésbé fontos, mint voltak az emberiségre ama középkori népvándorlások, amelyek országok sorsa fölött döntöttek és egész világrészek nyugalalmát háborították fel.

Aki azonban a haszonra is néz, az nem csupán gyönyörködés céljából siet ilyenkor a méhekhez, hanem azért is, hogy meggyőződjék a rajzás rendszer lefolyásáról és a netán felmerült bajokon azonnal segíthessen; szükséges tehát, hogy nyugalma megőrizze; legkevésbé felelne pedig meg feladatának, ha kapkodva, szaladozva és lármázva, nevetségessé tenné magát.

Ha jökor érkezünk a rajzó méhekhez, egy pohárkával és kártyával kezünkben oldalt a kaptár mellé állunk és ügyelünk az anyára; ha megpillantottuk és épnek, frissnek találjuk, más raj pedig nem szállong a levegőben, engedjük fölrepülni, ellenkező esetekben gyorsan, de vigyázattal borítsuk rá a poharat és alája csusztatva a kártyát, fogjuk el, hogy kalitkába, vagy egy darab lépen kupak alá rekeszthessük.

Ugyanezt tesszük, ha épnek látszott az anya és felrepülni engedjük, de vagy mindjárt a kaptár előtt, vagy csekély távolságban a földre hullott.

Néha már a repülőlyuk előtt megfordul az anya és visszatér a kaptárba, — ebben az esetben be kell várnunk, míg a raj kivonulása véget ért, mert ki-

jöhet az anya ennek vége felé is, — ha pedig ki nem jött, tudjuk azt, hogy a raj anyátlan és vissza fog térni.

Máskor huzamosan szaladoz az anya a repülőlyuk előtt, szárnyakra kelni azonban nem hajlandó, különösen gyakori eset ez az utórajoknál — ne hogy tehát visszatérjen, söpörjük azt a levegőbe; ha lehul, feltéve, hogy termékeny, szintén berekesztjük, — az utórajok kivonulásánál elhullottakat ellenben öljük meg, mert ha repülni nem bírnak, termékenyülésükre nem számíthatunk.

Ha az anyát fölrepülni nem láttuk, vagy későn, a kivonulás vége felé érkezünk a helyszínére, figyeljük meg a szállongó méhek viselkedését; ha csoportosulnak és megtelepedésre készülődnek, valószínű, hogy az anya köztük van; ha azonban szétoszóródva, közel a föld színéhez röpködnek, — mint ha valamit keresnének, — ugyyszólván bizonyos, hogy az anya vagy fel sem repült, vagy pedig elhullott; keressük tehát azt elsősorban magán a kaptáron, — hol néha hátul huzódik meg — azután a szomszédosokon, végre pedig a méhes előtt és annak környékén, különösen abban az irányban, a merre huzódnak és sűrűbben röpködnek a méhek, ha pedig megtaláltuk, — ami éppen nem ritkaság, mert többnyire néhány méh is környezi, — vegyük fel és rekeszük be.

Hogy mi történjék az elfogott anyákkal, az részben minőségüktől, részben a raj magatartásától és a legelő tartamától függ.

Ha még legalább 4–5 heti jó legelőre számíthatunk és az anya öreg, tegyük azt egy marék méhhez tartalékba, a rajt pedig hagyjuk visszavonulni, — így 9–10 nap múlva kapunk jó másodrajt, ami többet ér oly első rajnál, melynek anyja már el van öregedve; ha azonban a legelő máris a végét járja, adjuk az anyát a rajnak, hogy építkezék addig is, míg fiatal anyát kap.

Ugyanezt tesszük mindazokkal az anyákkal, a melyek még legalább egy évig használhatók, csak a visszaadás módja különböző, mert ezel a raj magatartásához kell alkalmazkodnunk.

Néha ugyanis az anyátlan rajok szintén csoportba verődnek, sőt meg is telepedhetnek; az előbbi esetben függesszük a kalitkába zárt anyát valami hosszabb póznához kötött zöld ágra, vagy tegyük könnyű szalmakasba és a rajfogó villa segítségével tartjuk azt a csoportosuló méhek közé, hogy megneszeljék és hozzá szálljanak, ennek megtörténte után pedig szabadítsuk meg azt, ha pedig már meg is telepedtek, bocsássuk közéjük az anyát előbb, mintsem észreveszik annak hiányát és nyugtalanzkodni kezdenek.

Többnyire azonban elszélednek az anyátlan rajok és ha huzamosabb keresgélés után sem találják anyjukat, visszavonulnak lakásukba.

Ezt azonban ne várjuk be, hanem, amint megkezdik a visszavonulást a méhek, tegyük a lerajzolt kaptárt hátra, vagy valami árnyékos bokorba és állítsuk helyébe a raj számára berendezett kaptárt, a berekesztett anyát pedig tegyük bele s ha aztán a raj bevonult, helyezzük el azt, az anyát szabadítsuk meg, a lerajzolt kaptárt pedig tegyük vissza helyére.

Ha a visszashállongó méhek a szomszédos kaptárakra vetnék magukat, — ami gyakori eset — takarjuk el azokat lepedőkkel, különben oly tömredék méh pusztulna el, hogy a raj nem bírna boldogulni, sőt veszélyeztetve volnának a megszállott kaptárakban az anyák is.

Abban az esetben, ha a lerajzolt kaptár mozgathatatlan, takarjuk el azt a szomszédosakkal

együtt és a rajnak szánt kaptárt állítsuk elébe, — a berekesztett anyát pedig tegyük bele, vagy a fűrbe huzódott méhekhez hasonló és a kaptárra tett valami barna tárgyra, — végső esetben barna kalapra, sapkára — és a raj bizonyosan oda fog telepedni.

Idáig rendben volna a dolog, ámde az anyát nem mindig találjuk meg idejében és ha a raj már megkezdte a visszavonulást, hasztalan is keresnénk, vagy legalább későn találánk meg azt; de ha bármi okból kívánatos volna az, így is összetarthatjuk a rajt, ha egy kevés nyílt fiasítást teszünk az anyacsalád helyére állított és a rajnak berendezett kaptárba; ha aztán később megtaláljuk az anyát, rajtunk áll, hogy visszaadjuk azt a rajnak, vagy pedig fiatal anyát nevelhessünk általa.

Mint hogy azonban máshová állítva igen meggyengülne a raj, hagyjuk azt az anyakaptár helyén és ezt helyezük át.

Ha szaporításra szükségünk nincsen, de vannak gyenge kaptáraink, ezeknek megnépesítésére használhatjuk fel a méheket, mert a rajzás szándékával hagyván el lakásukat, bárhol is megmaradnak; a legegyszerűbb módja ennek az, hogy midőn a raj megkezdte a visszavonulást, a gyenge kaptárt a lerajzott család helyére állítjuk és ha már eléggé népes, felváltjuk azt a másodikkal, esetleg harmadikkal, így egyetlen raj népével 2–3 családot is felsegíthetünk, — ekkor pedig visszaállítjuk helyére a lerajzott kaptárt.

Kérdés azonban, hogy mit cselekedjünk, ha az anyát csak a raj visszavonulása után találtuk meg?

A legtöbben visszaadják azt családjának, abban a reményben, hogy talán már másnap újból kivonul a raj, ami néha ugyan megtörténik, de gyakrabban az, hogy a méhek leszurják az anyabölcsőket fenyegető és most már idegennek tekintett anyát, vagy pedig, — különösen ha az idő kellemetlenre fordul — kiűritik az anyabölcsőket és nemcsak a raj marad el, hanem egyszersmind öreg anyával telel a család.

Ha semmit sem akarunk kockáztatni, — feltevé, hogy az állomány között anyátlan család volna — adjuk az anyát ennek, különben pedig használjuk fel azt műraj alakítására.

Mindezekon kívül temérdek kellemetlenség merülhet fel a rajzásnál, amelyek közül — legalább a jelentékenyebbekkel és elhárításuk módjával — meg kell ismerkednünk.

Igy megtörténhetik, hogy az egyik raj még meg sem telepedett és a második, sőt a harmadik — negyedik is megindul és ha nem avatkozunk a dologba, mindnyájan egy csoportba szállanak, ami nagy kellemetlenség, — különösen ha első rajok utórajokkal keverednek, mert az öreg, termékeny anyát gyakran leszurja a fürge, fiatal, ekkor pedig az öreg anyához ragaszkodó méhek és a meganyátlanodott rajok visszavonulnak.

P. C. W. Grosscurd szerint elejét vehetjük a rajok keveredésének, ha a tavaszi etetés alkalmával mindegyik családnak más szagot adunk, amiben ugyan lehet valami igaz, de már 40–50 kaptárra terjedő állománynál is ugyszólván kivihetetlen volna.

Könnyebben érünk célt, ha az ilyenkor rajzásnak indult család röpkölőlyukát hamarjában berekesztjük rostaszövevel és gyors lépésben 120–150 méter távolságba visszük a kaptárt, — lehetőleg magas fák, vagy épületek mögé, ahonnet sem a szállongó rajt látni, sem hangját hallani nem lehet, — itt aztán utat nyitunk a rajnak, kivonulása után pedig visszaállítjuk helyére a kaptárt, hogy a gyűjtő méhek hazajuthassanak.

Ha a kaptár mozdíthatatlan, vagy igen sulyos, avagy nem tudnánk vele alkalmas helyre menekülni, késleltethetjük a raj kivonulását a röpkölőlyuknak és a kint fekvő, vagy már röpködő méheknek hideg vízzel való bepermetezésével és a kaptár beárnyékolásával legalább addig, míg a szállongó raj megtelepedett.

A röpkölőlyuk bedugása azonban, — amit némelyek szintén javaslatba hoztak, kockázatos volna, mert a friss levegő hiányában felindult méhek leszurhatnák az anyát, sőt a kifejtett nagy hőségben leszakadozhatnak az építmények is.

Ha akkor indulna a másik raj, midőn az első már nagyrészt megtelepedett, — nem törődve a még szállongó méhekkel, — fogjuk be azt gyorsan és tegyük árnyékba addig is, míg a másik kivonult, amelyet rendszerint ugyanarra a helyre csábítanak az első rajból visszamaradt méhek, — és ha befogtuk ezt is, állítsuk a két kast felfordítva egymás mellé, hogy az idegenbe került és a még röpködő méhek családjukhoz szegődhessenek.

Feltéve, hogy az előbb kivonult raj befogására nem volna időnk, takarjuk be azt valami kendővel, — amit oldalassal és alul is össze kell tűznünk, — miután pedig a másik is megtelepedett, fogjuk be egymás után mind a kettőt; ha azonban még egy rajt kapnánk, takarjuk be a másodikat is és a harmadik megtelepedése után lássunk a rajok befogásához.

Néha azonban egyidejűleg, vagy oly rövid időközökkel indulnak meg a rajok, hogy keveredésüknek elejét nem vehetjük; amit ilyenkor a rajok megmentése érdekében tehetünk, csak az, hogy a kivonuláskor — a már ismeretes módon — elfogjuk az egyiknek anyját és ha aztán egy csoportba telepedtek a méhek, egyenlően megosztva, két kasba fogjuk őket, az elfogott anyát pedig azoknak adjuk, amelyek nyugtalanságukkal jelzik, hogy anyátlanok.

Megjegyzendő azonban, hogy az anya elhelyezésével ne várjuk be, míg a méhek oszolni és elszállongani kezdenek, mert ilyenkor már észre nem veszik az anyát; ha idáig késtünk a dologgal, várjuk be, míg újból telepedni kezdenek előbbi helyükön a méhek és ekkor bocsássuk az anyát közéjük.

Ugyanígy járunk el, ha a harmadik-negyedik raj indulna egymásután, csupán a különbséggel, hogy a csoportba szállott méheket annyi kasba fogjuk, ahány volt a raj, az elfogott anyákat pedig azoknak adjuk, amelyek anyátlanoknak mutatkoznak.

Annak, hogy első rajok utórajokkal keveredjenek, elejét vehetjük, ha az első rajt az anyakaptár, ezt pedig oly másik helyére állítjuk, amelyik körülbelül abban az időtájban bocsájtaná el az első rajt, melyben a most lerajzott kaptár az utórajzás stádiumán fog állni; így az áthelyezett kaptárból később fog ugyan kivonulni az első raj, sőt talán el is marad, de kapunk jó másodrajt, ez pedig többet ér egy középszerű elsőnél, amelyik talán utórajjal is keveredett volna.

Kisebb méhészetekben célhoz vezetnek ezek a fogások is; ha azonban az állomány nagyobb, oly özönnel vonulhatnak ki a rajok, hogy hálók nélkül lehetetlen volna keveredésüket megakadályozni.

A rajfogó hálók alkalmazása ismeretes lévén, felesleges volna arról szólanunk, megjegyzendőnek tartjuk mégis, hogy ily körülmények között sem szükséges minden rajt hálóba fognunk; ha más raj nem szállong, vagy a közelben megtelepedve nincsen, egyiket-másikat szabadon engedhetjük kivonulni; a szabály az, hogy két vagy több raj ne találkozzék a levegőben.

Ha azonban meg nem akadályozhattuk a rajok keveredését, ez sem valami igen nagy baj, mert szét is tudjuk azokat választani, — aminek módjával később, külön cím alatt — szintén meg fogunk ismerkedni.

A másik kellemetlenség — ami egyik-másik méhészetben gyakran felmerül — a rajok megszökése. Ennek oka lehet az, hogy a méhek szorosán körülzárt helyen állanak, vagy hogy a közelben megtelepedésre alkalmas helyeket, lakásokat nem találunk; ezeken kívül gyakran megszöknek a rajok, ha a legelő igen silány és a kaptárban is oly kevés a méz, hogy elegendő utravalóval nem láthatják el magukat, vagy ha a röpköllyukak igen nagyok és kivonulásuk hamarabb ér véget, mintsem izgatottságuk lecsillapodott volna.

Ha tehát jól választjuk meg az állomás helyét és gondoskodunk arról, hogy a közelben megtelepedő helyeket, lakásokat találjanak a méhek; ha legelő hiányában naponta egy kevés mézet adunk nekik, a röpköllyukakat pedig annyira megszükitjük, hogy a kivonulás huzamosabb ideig tartson s eközben lecsillapodjanak, sőt el is fáradjanak a méhek, — a rajok megszökése a ritkább esetek közé fog tartozni.

Leggyakrabban szöknek meg a rajok nagy hőségben, a kaptárakat tehát tartsuk árnyékban, ha pedig szokatlan hévvel rohan ki a raj, 2–3 lépés távolságban permetezzük be a méheket hideg vízzel, ami nemcsak lehüti őket, hanem nehézkessé teszi röpköllyüket is; ezt azonban csak az anya szárnyakra kelése után tegyünk, mert különben visszavonulhatna a raj.

A régi rómaiak kitépték az anya szárnyait, hogy a raj meg ne szökhessen és még a múlt század közepén is javasolta Dzierzon, hogy kurtítsuk meg azokat; kétségtelen, hogy ez radikális mód volna, mert ha az anya nem követheti azt, meg sem iszökhethet a raj, — de ezzel kitennék magunkat annak a kellemetlenségnek, hogy az anyák elhullanának és ha meg nem találják azokat, elvesztenék a rajokat is, az utórajoknál pedig — amelyek leggyakrabban szöknek meg, — éppen nem is volna ez alkalmazható.

Különben jókor észrevehetjük, hogy a raj szökni akar és ismerünk módokat is, amelyekkel megakadályozhatjuk ezt.

Gyanus a raj, ha szökni akar, ha fától-fához röpkölve, egyre távolabb keres helyet a megtelepedésre, vagy ha csapatba huzódva, ahelyett, hogy alább szállana, mintha csak forgó szél ragadná, éles, csengő hanggal mindig fölebb emelkedik.

Ha e jeleket látjuk és a raj még nincs magasan, tartsunk utjába póznára kötött és mézes vízzel bepermetezett zöld ágat, vagy használt szalmakast és a raj vagy az előbbire, vagy az utóbbira fog telepedni, ha azonban már magasabbra emelkedett, fecskendezzünk fölébe vizet, úgy hogy eső módjára hulljon az a méhekre, így csakhamar alább szállanak és meg is telepsznek.

Végso esetben a homok is megfelel a célnak, — a hantós földdel azonban kárt tehetnénk a méhekben, sőt leverhetnénk az anyát is.

Dzierzon szerint megtelepíthetjük, sőt bizonyos helyre csödíthetjük a rajt, ha valamelyik kaptárból egy-két maréknyi méhet dobunk közébe; ezek ugyanis nem lévén hajlandók a rajzásra, megszóított helyükre térnek vissza és utánuk indul a raj is, ha pedig időközben felszerelt kaptárt állítunk a helyre, abba fog bevonulni.

A Prairie-Farmer — egy északamerikai gazdasági lap — után közli a Bztg, hogy a napnak tü-

körrel felfogott és a szökésnek induló rajra vetített sugarai is annyira elkápráztatják a méheket, hogy csakhamar megtelepsznek; ennek is lehet optikai oka és pedig valószínűleg ugyanaz, amelynek következtében a föld színén csillogó hó is vonzó erővel hat a méhekre.

Hogy azonban lödözéssel, csengetéssel, kaszkapapengetéssel is feltartóztathatnánk a szökésnek induló rajokat, annak elfogadható okát alig lehetne megtalálni.

A babonás fogásokkal, amelyeket erre nézve a régi méhészkönyvek javasolnak, — nem érdemes foglalkoznunk.

Legbizonyosabban vehetjük elejét a rajok megszökésének, ha hálóbá fogjuk azokat, ahol tehát napirenden van a rajok megszökése, a hálókhoz kell folyamodnunk; az utórajokat azonban ily körülmények között is engedjük szabadon kivonulni, hogy lássuk, vajjon tud-e az anya röpkölni, mert termékenyüléséhez különben nem bizhatunk.

Ugyaníde tartoznak azok az esetek is, amelyekben oly helyre akarnak telepedni a rajok, ahonnan csak ügygyel-bajjal volnának befoghatók; ennek elejét kell vennünk, vagyis el kell zavarnunk a méheket, mielőtt elepedni kezdenének.

Legalkalmasabb erre a víz; ha a helyet és a szállongó méheket erősen bepermetezzük, csakhamar más helyet fognak keresni; kevésbé felel meg a füst, mert ezzel úgy szétzavarhatnánk a rajt, hogy alig tudna összezedekezni, sőt meg is szökhethetne.

Mindezekkel azonban csak addig boldogulhatunk, míg az anya meg nem szállott, mert ezután már ugyszólván lehetetlen a méheket elzavarni; ha tehát a bepermetezéssel nem érünk célt, nézzünk az anya után és ha megpillantottuk, fogjuk el, a méheket füstöljük szét, a helyet dörzsöljük be bodzával, örömmel, vagy más átható szagú valamivel, a kalitkába zárt anyát pedig tegyük a rajfogó kasba és állítsuk azt oly közel a helyhez, amennyire csak lehet; így hozzá telepszik a raj és fel vagyunk mentve annak fáradságos befogásától.

Igen természetes, hogy a rajok kivonulását fel kell jegyeznünk, akár elfogadunk a családtól több rajt, akár nem, az előbbi esetben, hogy tudjuk, mikor várhatjuk az utórajokat, a másodikban pedig, hogy elejét vehessük a további rajzásnak. Erre való tekintetből kellemetlen volna az is, ha a raj távolítunkben vonul ki és megtelepedve találjuk valahol.

Aki méheit gyakran látja, meggyengült járásukból, esetleg abból, hogy valamely népes kaptár elöl eltűntek a napok óta kint fekvő méhek, gyaníthatja ugyan, hogy melyik család adta a rajt, bizonyosra azonban csak belvizsgálat után, akkor vehetjük ezt, ha a kaptárban legalább egy, befödlezett anyaböölcsöt találunk.

Rövidebb uton ismerhetjük fel az anyacsaládot, ha a befogott rajból egy kanálnyi méhet porfeskében megfürösztünk és szabadon bocsátjuk őket; amely kaptárba térnek, az adta a rajt.

Vagy tegyük a méheket pohárba és miután kártyával letakartuk, tartsuk azt egymás után ama kaptárak röpköllyukához, amelyekről föltehető, hogy a rajt adták, a poharat pedig nyissuk fel; a melyik kaptárba otthonosan vonulnak be a méhek, abból keletkezett a raj.

Ugyanígy állapíthatjuk meg azt is, hogy honnét való a raj, mely több szomszédos méhészet közelében megtelepedve találtatott és tulajdonosa iránt kétség van.

Hol legyen a röpnilyás.

Irtá: Dr. Hilbert István.

Sokat irtak már e tárgyról a szaklapok, de mert azon okok, amelyek a röplyuknak alul, vagy felül elhelyezése mellett, vagy ellene felhozhatók, még kimerítve nincsenek, bátorkodom én is hozzászólni.

A röpnilyás elhelyezése nem oly lényegtelen dolog, mint amily csekélységnek látszik. A méhek ugyanis az ülőhelyet, fészket mindig közvetlenül a kijáratnál szeretik, amíg a mézet attól távolabban helyezik el s ezen okból a röplyukelhelyezés kérdése tulajdonképpen a méztér elhelyezésének kérdése.

Erről a tárgyról nem esett szó a mult évtizedben soha, hanem csak arról folyt a vita, hogy felül vagy alul legyen-e a méztér, különösen midőn Neiszter György lugosi tanító kaptárában a méztért, az országos egyl. álló kaptárával szemben, alul, vagyis a fészkek alatt helyezte el.

A röplyuk kérdése akkor lett aktuálissá, midőn az orsz. egyl. kaptárt egy emelettel (keretsorral) megtoldták és a fenéken lévő röpnilyást a 4-ik keretsortól nagyon messzinek találván, felül nyitották röpnilyást. Ujabbán a röpnilyás elhelyezését a lépeknek téli penészesedésével hozták kapcsolatba, hogy t. i. a lépcsételt mézlépek alól nem penészesednek meg, ellenben az alul levő fészkekben a méhek által el nem ült üres lépek némely nedves télen nagyon elpenészesednek és hasznavehetlenekké válnak.

Ezek előrebocsájtása után nézzük, hogy mi-féle körülmények méltatandók a röplyukelhelyezésnél.

Ezek szerintem:

1. hogy hol kívánják azt a méhek;
2. hol kívántatik a méz gyűjtése;
3. hol kívántatik őszi mézelésnél, betelelésnél, végre
4. milyen a fészkek a röplyuk leghelyesebb, legszabályosabb elrendezésénél?

1. Hol kívánják azt a méhek?

Ha egy rajt egy kasban helyezünk el lépkezdés nélkül, az többnyire nyári irányban, vagyis a lépeket éllel a röplyuk felé húzza. A magasságot illetőleg ott járnak ki egy függőleges irányban nyitott nyílásnál, ahol éppen ülnek, vagy dolgoznak. S mert egy üres kasban rendszeren felülről lefelé kezdik az építkezést, kezdetben fent szeretnek járni; de amint az építkezés lefelé hajad és a felső részt kiépítve, mézzel töltötték meg, a kijárással fokozatosan aláb szállanak.

E körül különös tapasztalatot szolgáltatott egy kiépített család, amelynek a fenéken és attól 25 cm.-re feljebb volt nyílása. A méhek augusztus hónapban felül jártak jobban, szeptember hónapban azonban a felső nyílást, amely a mézhez közelebb volt, a rabló méhek ellen védelműl nagyrészt sodronyszövevel takartam be. S mit észleltem? A méhek ugyanis a sodronyszövetet teljesen bemézigázták és a még nyitott röplyukon is ragaszgattak.

Egy másik család kaptárán alul-felül lévén kijárással, szeptember hónapban ezen családdal egy felül álló családot egyesítettem és szabályszerűen beteleltem s a méhek egy hét után felül már nem jártak és a nyílást részben betapasztották.

Mínt hogy a méhek rendszerint éllel építik a lépeket a kijárat felé, ez világos jele annak, hogy nekik is, a fiasításnak is közvetlen friss levegőre van szüksége. Ez által minden egyes léputcába egy-

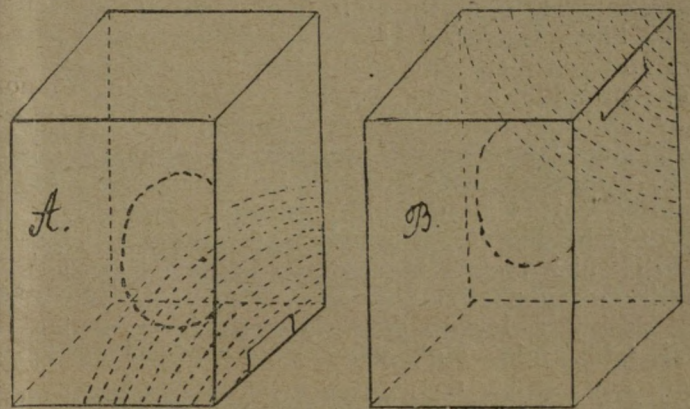
formán hatolhat be a levegő s a kijáratot, házuk kapuját, melyet kulccsal elzárni nem tudnak, ellenőrizhetik, a támadót észreveszik és rögtön lefűlelik.

De nemcsak ezek a körülmények kívánják a röplyukat a fészkek közelében, hanem az idővel való takarékoskodás és erőkímélés is. Hiszen hogy ha a fészkek a kijáratától 40—60 centiméterre esik, 15—20 fordulásnál egy-egy méhek 10—15 méter gyalogutat kell tennie. Ami csak könnyen menne tiszta sík területen, de tessék 20—30 ezer méh hátán és tömkelegén áttörni s a hazahozott virágport a sejtekbe lerakni. A nyári hőségben ez valóságos tortúra és emellett a virágpör a lábszárakról gyakran leesik s azt a fenéken találjuk.

2. Ha azután beáll a tömegvirágzás és özönmézelés s naponta 30—40-et is fordul egy-egy méh, a mézelés szempontjából a röplyukhoz minél közelebben kívántatik az elhelyezés. Tessék a magasan fekvő méztérbe felmászni; tessék a mézzel telt nehéz gyomorral a sok ezer szembejövő munkást kikerülni; tessék a vastag potróval a szűk anyarostélyon átbujni és lerakni a terhet. Mi, akik másod- vagy harmadmagunkkal lakunk egy tágas szobában, vagy dolgozunk egy hivatalban, könnyen beszélünk; de tessék a méheknek a szűk lépközök között, a sok méh között utat törni! Felkeresni az üres sejtet. S megesik, hogy a bepetézett sejtől hirtelen kidobják a már lerakott petét és kapkodásukban a mézet abba rakják. S onnan van azután, hogy a méz a fiasítással vegyesen kerül a sejtekbe.

Mínt hogy a méhek felülről lefelé dolgoznak és az alsó részét a kaptárnak csak akkor foglalják el, ha az felül már megtelt, — építményük függő és nem álló: az ülőhely, a fűrt, a fiasítás mindig alul van a méz pedig felkerül, így a röplyuknak természetesen alól kell elhelyezve lenni.

3. Mínt hogy őszelel, a méhlegelőnek rendszeren felhasználásakor a mézet rendszerint először felül (vagy hátul) helyezik el, a méz ipso facto a fészkek fölé esik. S ez a természetes, okszerű és egészséges betelelési mód. Ilyen esetben a téli fészkek a) ábra szerint áll.

A felül lévő röpnilyásnál a méhek a fészket felül nyitva hagyják s azon télen és tavasszal elvonulnak a meleg. A moly az üres sejtekben meghuzhatja magát. Télen az izelék lehullván az alul lévő nyitott sejtekbe és a leszüremlő nedvesség belecsepeg a nyitott mézsejtekbe, azt élvezhetetlenné teszi. De nemcsak a téli törmelék piszkítja a nyitott sejteket, ad a méheknek felesleges munkát, hanem az alul elhelyezett leragasztott sejt és mézlep a reáfolyó vízsepepektől áthúlve, hamar ikrásodni kezd. Ezekről eltekintve, a méhek a hideg, sűrű mézet hajszálszipjaikkal nem képesek felszívni, azt nekik előbb fel kell melegíteniök, holott

ha a méz a fészkek felett van, az a felhatoló meleg-től mindig langyos, bármely időben élvezhető s nem fegedeseedik meg. De még egy másik ok is harcol az alul lévő fészkek röpnyílás mellett, ami nagyon megfontolandó; t. i., hogy télen át a felül lévő fészkekből a hulladék az alatta lévő 6–7 mm. szűk léputcákba szalad, az elhalt méhek hullái azt eltorlaszolja és a mézet a méheknek hozzáférhetlenné teszi, így a méhek gyakran ki vannak téve az éhhalálnak. Nagyobb méhpusztulásnál pedig, ami egyáltalán nincsen kizárva, a méhek a mézhez hozzá nem juthatnak, a hideg vastag viaszlepréteget átrágni, avagy a hullákat a téli fagyban eltakarítani képtelenek lévén, éhen pusztulnak el.

Elvégre még a tavaszi tisztogatásnál is megszorodók a dolgunk, mert a méhullák, téli izelek a mézlepek szűk közeibe penészedvén, száradván, azt csak úgy vagyunk képesek kitisztogatni, hogy ha a lépeket egyenkint kiszedjük és leseperjük; holott, ha a fészkek alul van, ez magától hullik a fenékre.

A felül lévő röpnyílásnál a fészkek B ábra szerint alakul. A téli ürületek, amelyek tavasszal az egyes lépközökben 10–15 mm. magas kis bakhá-takban emelkedik, mind a mézlepek szűk közeibe szorul, a netáni vérhasas ürületek pedig reá folyik: meleg időben a holt méhek rothadási folyamata alatt büzt, szénsavat fejleszt.

S ezek alapján a röpnyílásnak fent és méznek alul való elhelyezése szerintem annyit jelent, mint télen át a méheket egy trágyadombra helyezni, a mézet pedig méhullák közé temetni.

A M. Méhben egy T. M. társ azt mondja, »hogy a kilehelt levegőt, mint könnyebbet és melegebbet a külső hideg levegő felemeli, helyéből kiszorítja s így, aki jó levegőt akar, az a röpnyílást csinálja fent, de jó nagyra s hogy a kilehelt könnyű levegő alól nem távozhat el.«

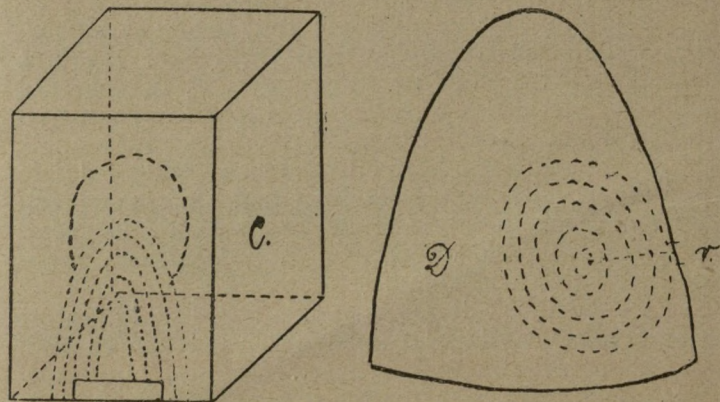
Hogy a szénsav leszáll és nem fel, azt bizonyítja egy befedett szivattyuskut, bormusttal telt pince. Az felül a kut csövén, avagy felül lévő pinceszellőzőn nem távozik. Éppen így az alul elzárt felsőnyílásos méhkaptárból nem távozhatik. Ha távozik, csak akkor távozik, midőn alul is felmelegedett és annyira megsűrűsödött, hogy a kaptárban az egész légoszlopot felemeli és a felső röpnyíláson lévő külső levegővel kiegyenlítődni kényszerül. De ha alul van a szénsav és a méhek a kaptár térfogatát fent elülük, betöltik, a nagyobb mennyiségű szénsav csak a méhfürtön, méhcsomón keresztül távozhatik. Ha felül van a nyílás és a kaptár alul zárt, mint annak lenni kell, az alsó légréteg mindig tele van nagyobb százaléku szénsavval s így a felső légréteget mindig lehűti, a belső levegőt rontja, hisz csak a méhcsomón keresztül emelkedhetik és távozhatik.

Hogy a levegő fent, közvetlenül a röpnyílásnál jobb, mint alul, vagy a fészkekben, az kétségtelen, éppen úgy, mint a nyitott szobaablaknál is jobb a levegő, mint beljebb. Csakhogy ott erősen érezzük a huzatot, különösen ha nagy a hőbeli ellentét a külső és szoba levegője között. Nem annyira a belső meleg, vízpárás levegő távozik el a felső röpnyíláson, mint inkább a jeges külső levegő csap be a felső nyíláson és iparkodik pillanatról-pillanatra kiegyenlítődni. De ez roppant huzatot idéz elő és nagymennyiségű meleget von el a testekből, kaptárból, méhcsomóból. Holott alul az észrevétlenül történik. Amennyi szénsav leszáll, ott megsűrűsödik és meghül, annyi vegyül a külső légürbe s egyenlítődik ki s annyi friss levegő hatol egyenletes hő mellett a méhfészkek alá, a fészkekbe.

Hiszen minél jobban megmelegszik a levegő, annál jobban terjeszkedik ki s minél jobban terjeszkedik, annál több élelyt, oxigént vesz fel. S mert Gay-Lassac elmélete szerint (L. tudományos lexicont) csak a száraz levegő szénsavmentes, a száraz meleg lég vesz fel legtöbb élelyt és a méhek csak a felső összeszorított melegben képesek akkora fokú hőt kifejleszteni, amely a közvetlen környezetükben lévő levegőt megszáritja, — nekik sokkal nagyobb kár és veszteség a felső hideg légáramú éles levegő, lég-huzam, mint az alsó egyenletes, észrevétlen légcseré. Az a légcseré, amely évszázadok óta az alul lévő röpnyílású kasokban a méheket élte. Ezen okokból az következik, hogy a méhek télen minél kisebb térfogatra legyenek szorítva és az alsó röpnyílás minél nagyobb legyen. (3–6, 3–8 cm. Ezt mondja Sótér is.)

Azonban 15–30 C. fok hidegben ez alul is oly nagy huzatot idéz elő, hogy a méhek meghülnék s tapasztalatom szerint vérhasba esnek. Mint az idei télen megtörtént.

4. A helyesen, szabályosan elhelyezett röpnyílásra ki kell emelnem, hogy úgy az A alsó, mint a B felső röpnyílás a kaptár előfalával egyoldalas fészket idéz elő. A méhek ennél télen csak felül és hátul, illetve alul és hátul vannak körülveve mézrel. Az előfalon lévő röpnyílás szerintem csak mélyen fekvő kaptáraknál engedhető meg, ahol a méz csak hátul lesz felraktározva. Az egyleti keskeny kiskeretű kaptárnál annak oldalt a helye. De mert megszokták a méheknek összezúfolását, mint a boltosfiókoknak, ettől nem fognak eltérni. Előbbi okból készítettem általam konstruált u. n. modern-méhkaptárnál a röpnyílást oldalt. Az oldalon lévő röpnyílásnál a nyolc lép közepén kell annak lennie s akkor a fészkek nem lesz féloldalas, hanem a méz kétoldalt, úgy felül, hátul és kiserésben elől lesz elhelyezve; de a friss levegő kisebb nyílásnál is valamennyi léputcába egyformán tolu. Ilyen röpnyílás mellett nem fog előfordulni, hogy a mellső vagy hátsó lépek között ülő méhek a hirtelen beálló hidegben megfogyjanak, avagy az élelmikészlet dacára is éhen pusztuljanak.

Az 1913. évi nagy mézelés idején a hegyes gyékénykasokban (ahol a nyílás 25–30 cm. a fenék felett van) a fiasitással nem terjeszkedtek mélyen a röpnyílás alá, hanem azon alól is lepecsételt mézrel töltötték meg. Ez által a fészkek tojásalakú lett. Amiből kitűnik, hogy a méhek nem szeretik a fészket a nyílás alatt, hanem arra törekednek, hogy a méz a röpnyílásnál burok alakjában vegye körül a fészket. (L. D ábr.)

**Hirdetéseket jutányosan
vesz fel a kiadóhivatal.**

Átlakoltatás szalmakasból kaptárba.

Irta: Joó István.

Egy méhcsaládnak szalmakasból kaptárba leendő átlakoltatásának legegyszerűbb módja az, ha a szalmakasból a méheket kidoboljuk és a szalmakast a lécek irányában kétfelé vágjuk s a sejteket módjával keretekbe bevágjuk, ezeket beaggatva a kaptárba, a kidobolt méheket ugyanoda beültjük vagy beseperjük. Azonban könnyű ezt így elmondani, de a végrehajtásnak legtöbbször olyan akadályai vannak, amelyeket figyelmen kívül hagyni nem okosság és célszerűségi szempontból meg éppen helytelen is.

Eltelintve attól, hogy legtöbbször olyan szalmakas feláldozásáról van szó, amelyet használhatósága miatt sajnálunk, igen gyakran a lécek kiszédeése megy nehezen, mert annyira be vannak építve, hogy azok kiszédeésével több kárt teszünk, mint hasznot. A méhek kidobolása sem megy olyan simán, mint azt sokan gondolják, aminek oka különben nem a méhek szófogadatlansága, hanem inkább a méhész járatlansága, legtöbbször a türelmetlensége. De legkellemetlenebb része az ilyen átlakolásnak az a pancsolás és maszatolás, amit sejtek ki- és bemetszésével végzünk. Hátrányos oldala pedig az, hogy a nyesegetésekkel nem ritkán temérdek fiasítást teszünk tönkre.

Azért, mielőtt egy ilyen átlakoltatáshoz fogna valaki, különösen kezdő méhész alaposan fontolja meg, hogy érdemes-e egy ilyen sok türelmet követelő munkának nekifogni csupán azért, hogy az a kijelölt család ne a szalmakasban, hanem mint egy okszerű méhészhez illik, kaptárban legyen elhelyezve. Annál is inkább, mert hiszen egy kis türellemmel és egy kis okszerűséggel és jóval nagyobb kényelemmel lehet ezt a műveletet megoldani.

Ugyanis arra kell törekedni, hogy az átlakolásra kijelölt család a szalmakasban mielőbb megerősödjék. Ezt igen könnyen elérjük oly módon, ha annak a családnak a hóna alá nyulunk és serkentő etetéssel bő fiasításra ösztönözzük. Különösen pedig mostoha hordási viszonyok mellett kell nagy súlyt fektetni a serkentő etetésre. Így a család hamarosan megerősödik s akkor egész műlépes keretekkel el látott gyámolt teszünk a kas alá, amely gyámolnak legalább 6 cm. átmérőjű nyílása legyen a tetején, hogy a méhek fennakadás nélkül közlekedhessenek. A szalmakas rönyi'ását bedugjuk és mivel a méheknek csupán a gyámol rönyi'álásán van a ki- és beröpülésük, csakhamar hozzálátunk a műlépes keretek kiépítéséhez s a királyné is, minthogy alkalmas helyet talál a petezésre, csakhamar lehuzódik. Ekkor a gyámol tetején lévő nyílást Hannemann-ráccsal látjuk el. Ha így elrendeztük, három hét múlva, mikor már a szalmakasban valamennyi fiasítás kikelt, a gyámolról levesszük a szalmakast és kényelmesen kivághatjuk a sejteket belőle. A gyámol helyére pedig egy tetszésünkszerű kaptárt állítunk s a gyámolnak valamennyi keretét, tehát a királynét és összes fiasítást is belerakjuk, 2-3 nap múlva teljesen otthon találja magát a méhcsalád a kaptárban és az átlakolással is készen vagyunk minden kinlódás, maszatolás és fiasítás feláldozása nélkül.

A »Méhész-Ujságot« mindenütt olvassák, azért hirdetésre igen alkalmas.

Akinek könyv, zenemű, papíráru, írószerekre, vagy képekre van szüksége, az forduljon a könyv- és papirkereskedéséhez

A tél tanulságai.

Irta: Vajnovszky Vince törvényszéki bíró, a tiszántúli méhészegyesület főttkára.

Alig engedett fel február hóban a rideg, zord-kegyetlen tél, melynek lefolyásáról a múlt számban irtam, egy viharos jellegű utótelet kaptunk. Körülbelül egy hétig, néha orkánnak is beillő szél dühöngött.

Ez a metsző, hideg szél már kiteleltnek tekintett B.-Püspöki méhesemből ismét négy törzset ragadott el áldozatul.

E helyen, mint már említettem, eddigi tapasztalatokon nyugvó szokásommal ellenkezőleg valamennyi törzsemet teljesen nyitott röplyuk mellett telettettem és nagy részét tág fészekben.

Mostanában annyi szó- és tollharc folyik az üde levegőnek télen át is szükséges voltáról, némelyek oly meggyőző erővel fejtik ki erre vonatkozó nézeteiket, hogy próbából B.-Püspökiben ez évben nem szükítettem el a röplyukakat.

Kétségtelenül bebizonyult, hogy keskeny keretű kaptárakban nem szabad a méheket a szél teljes erejének védtelenül kiténni; a röplyukakat el kell szükíteni, még jobb, ha szélellenzőkről, szélvédőkről is gondoskodunk s a fészket is a törzs erejének megfelelően megszükitjük.

A röplyuk teljes nyitvahagyásának egy másik óriási hátránya is van, amelyet ilyen mértékben egy évben sem tapasztaltam.

A hideg, hosszantartó tél következtében a növényzet fejlődése elmaradt. A somfa virágján kívül március közepén semmiféle virágnak nyoma sem volt, ez sem volt még egészen kinyitva, amikor minden átmenet nélkül 2-3 igen meleg nap következett be; a méhek nem találván semmi hordani valót, egymásnak estek s mire észrevettem a rablást, — ugyanis hetenkint csak egyszer-kétszer nézhetek feléje méhesemnek — a rablás következtében nyolc törzsem elpusztult s a többiek is a támadás és védelemből folyó harcban igen megnéptelenedtek.

Teljesen nyitott röplyuk mellett, ha a család erejéhez viszonyítva a fészkek is túl nagy, a rablás igen meg van könnyítve.

Elég, ha egy anyátlan vagy gyenge törzsön megkezdődik a rablás, ha a hordásban teljes szünet van, a törzsek végigrabolják, gyilkolják egymást.

A rablás meggátolására, ha kissé elkésve is, megtettem az óvintézkedéseket; a szabadba ennyivaló lett kitéve a méhestől 15-20 lépésnyi távolságban; az etetést 2-3 napon keresztül folytattam s a rablás teljesen megszűnt.

Ez az eset világosan mutatja, hogy tavasszal, ha a himpor és mézhordás későn kezdődik, mesterségesen kell a hordást pótolni, mert a méhek nem bírnak téltelenségben maradni; foglalkoztatni kell őket addig, míg a természetben megtalálják azt, amire szükségük van.

A röplyuk elszükítése nemcsak a hideg és szél ellen nyújt oltalmat, hanem a rablás veszélyét is csökkenti.

Nagyszántón lévő méhesemben a röplyukak minden kaptárnál le voltak szükítve, a múlt számban említett négy törzsön kívül nem pusztult el az utótélben egy sem; rablás sem tört ki; a törzsek maguktól, minden különösebb beavatkozás nélkül szép csendesen fejlődnek, erősödnek.

A Szent István Társulat
Szeged, Kárász-utca 10. szám.

Igaz, hogy dacára annak, hogy itt a mult nyáron több mézet pergettem el, a téli eleséget mégis inkább behordták s azzal jobban ellátták magukat, nem kellett etetéssel télen is annyiszor háborgatni, mint B.-Püspökiben, ahol többszöri betörés folytán a mézkészletek meg lettek hiányosítva s a méhek téli nyugalma ez erőszakos beavatkozásokkal is durván meg lett háborítva.

Csendes, lehetőleg zavartalan téli pihenés, elegendő egészséges méztáplálék, kiegészítve idejekorán cukorszörppel, a röplyuk helyes elszűkítése, száraz, meleg, de azért mégis friss levegő biztosítja a méhek kitavaszkodását és tavasszal tovább fejlődését.

Veszteségem eddig B.-Püspökiben: betörések folytán négy család, téli nagy hideg miatt négy, utótélben a nagy szél miatt négy, tavaszi rablás miatt nyolc, összesen husz család; vagyis 79 törzsből körülbelül 25 százalék; ami igen magas percent.

Áldozatul esett a hidegnek az egyesfalú kaptárban lévő méhtörzs is.

Nagyszántón 69 törzsből a pusztulás négy törzs, vagyis alig 6 százalék, ami elég jó telelési eredmény a fentivel szemben.

Általában elmondhatom még azt is, hogy a hosszantartó tél, a késői kitavaszkodás következtében az anyák későn kezdték a petézést, a családok fiasítás hiányában lassan és sokára fognak népesedni; az időjárás még mindig szeszélyes, egy-egy melegebb nap után hűvös és igen szeles csapóka napok következnek váltakozva; ami a kijáró méheket halomra pusztítja; a különböző gyümölcsfák majdnem egyszerre kezdenek virágozni s a törzsek nem tudnak velők lépést tartva fejlődni.

Különösen hátrányos az időjárási viszonyoknak ilyen kedvezőtlen alakulása ősszel kidobolt méhtörzseimre nézve, melyeknek a kupkasban a telelésre szépen berendezett otthonuk ősszel a kidobolás folytán fel lett dülva; kényelmes, biztos téli berendezkedésük a kaptárba lakolás által szellősebbé, hidegebbé, kényelmetlenebbé, bizonytalannabbá lett téve; az őszi méhek tavaszig megöregedve rohamosan pusztulnak a természetes halandóság következtében is; s ezek a családok, mivel a fiasítás nehezen halad előre, egyre jobban és jobban néptelenednek.

Tanulság ebből az, hogy őszi dobolás helyett, aki leheti, tavaszi kidobolást végezzen és ekkor lakolja át törzseit idegen, új helyére, a kaptárakba.

Télen át kasokban meghagyva, telelésök nem válik bizonytalanná és késői kitavaszkodással nincsenek kitéve ilyen természetszerű elnéptelenedésnek.

Felemlitem végül, hogy nagykeretű kaptáraimból (egy-egy keret 3 és 4 egyleti félkeret nagyságu) ez évben egyetlen egy törzs sem pusztult el; a nagy keretek a telelésre igen alkalmasak, mert sok méh huzódhatik egy kereten csomóba, egymást könnyebben tudják melegíteni, mintha kis csomókra tagozódnának; a nagy keretben nagyobb tömegű méz lévén, mint a kicsiben, a méhcsomónak nem kell helyét sűrűn változtatni s nem kell egyik keretről a másikra gyakran áthuzódnia, ami, ha csomóbontással jár, életveszedelemmel van egybekötve; innen magyarázható az is, hogy ezek a méhtörzsek a nyitva tartott nagyobb röplyukon betóduló szél és hideggel szemben is ellenállóbbak, azaz jobban dacolnak, mint a ketrecnek, tömlőnek csufolt keskeny keretű kaptárakba szorított méhtörzsek.

A nagy keretek a telelésre feltétlenül kiválóbbak s megfelelőbbek, mint a kiskeretek; ez egyik jellegzetes tulajdonságuk.

A fiasításra és mézelésre is kiválóbbak-e, ez évben is módomban lesz megfigyelni, mint az előző években; nagy kaptárakban nagy kereteken ugyanis 28 méhtörzsem van; azonban beszámolómat e részben későbbi időkre tartom fenn.

A veréb mint méhellenség.

Írta: ifj. Páder Ferenc.

Hogy a fenti témát, melyről szaklapjainkban nem egyszer volt már szó, felemlíteni kénytelen vagyok, az onnan van, mert egy újabb konkrét eset reáterelte a kérdésre figyelmemet és megerősítette bennem a meggyőződést, hogy a veréb tényleg ellensége a méhnek, de jónak láttam foglalkozni a kérdéssel azért is, mert hazai szakönyveink egyikében sincsen a méhnek ez az ellensége felemlítve és mert méhésztársaim nagyrésze amellet foglal állást, hogy a veréb nem számítható a méh ellenségei közé. Azaz mentegetik a falánk madarat, hogy ökelme csak a méhek által kihuzigált fiasítást — elpusztult álcákat — szedegetik össze a méhes előtt és falják fel, miként a méhes körüli fákon a hernyókat és azok bábjait.

No ez téves és a tévedés legiótt kiderül, ha egy kicsit figyelmesebben kutatjuk, hogy ez az okoszemű kis szürke madár-proletár mit művel a csőrével, mikor csipegetve, szedegetve, ide-oda ugránczik a méhes előtt.

A konkrét eset, mely újabb bizonyítékot szolgáltatott ahhoz, hogy a veréb tényleg ellensége a méhnek, a méhesem előtt játszódott le a mult nyáron. Junius második felének egyik napján történt, hogy éppen mikor a méhesembe érkeztem, egyik utórajom erősen tájolt, miközben az anya a röplyuk elé ért, hogy nászutra induljon. Melyik méhészt ne marasztalná ilyenkor az eset érdekessége, a tudvágy, vagy akár csak a puszt kíváncsiság is? Én is ott maradtam, természetesen, a röplyuk mellett, hogy megvárjam az anya visszaérkezését és megtudjam vajjon volt-e a sétának eredménye vagy sem. Közben méhesem közvetlen közelében díszlő két, körülbelül száz éves tamarix-fára lettem figyelmes, azt látván évek hosszú során keresztül ez alkalommal először, hogy a méhek róluk gyűjtenek. Érdekelt a jelenség már azért is, mert sok évi méhészkedésem közben sem a saját kertemben, sem másutt nem láttam, hogy a méhek a tamarix-fákat is járták volna. Ugyan mit hordhatnak róla, kérdém magamban. Igaz, hogy elég sok himport tartalmaz a tamarix-virág, sőt talán egy kis mézet is. Dehát ezt máskor is találhattak volna rajta. Megfigyelés végett tehát közvetlenül a fa alá mentem és láttam, hogy ugyancsak szorgalmasan folyik a gyűjtés munkája a virágok körül. Amint a méhek szorgalmában és érdekes munkálkodásában így gyönyörködtem, egy-egy pillanatra átkandikálván a másik érdekes objektumra, a nászutra kiszállt anya kaptárára, melyről azért a tamarixok miatt nem feledkeztem meg. Egyszerre csak két verebet pillantottam meg, amint egy közeli cseresznyefa teteje felé repülnek s egy a légből alápottyanó csomócskát igyekeznek elcsipni. De nem sikerült; talán azért nem, mert engemet láttak és mert nagyon közel álltam az említett fához. A csomócska így aztán a fa egyik ágára, onnan pedig a földre pottyant. A kíváncsiság odavitt és akkor láttam, hogy a verebek egy párázsfélben lévő anyát üldöztek és majdnem zsákmányul ejtették. Az anya még össze volt kapcsolva a herével, de az utóbbi már csak félig volt meg; az alsó fele.

Teste felső részét, úgy látszik, és közben mégis sikerült nekik megfogni és elszakítani, az alsó rész sulya aztán a kimerült anyát a földre huzta.

Megszabadítván az anyát kellemetlen terhétől, a fentemlített kaptár röpdeszékjára tettem, ahonnan ő azonnal bemászott a kaptárba s nyomban követte őt a már nyugtalankodó törzs kint várakozó méhe is. A megtermékenyülés sikerült, valamint közbejövetelem az anya életét is megmentette.

A megmentett anya bizonyára a fentemlített törzshöz tartozott, mert midőn azt pár nap mulva átvizsgáltam, teljesen rendben találtam.

A tapasztaltak által figyelmessé téve, kezdtem a verebek viselkedését jobban szemmel tartani s bizony arra a meggyőződésre jutottam, hogy méheim jelentékeny része a verebek falánkságának és inyenckedésének esik áldozatul.

Ez időtől fogva bizony szorgalmasan zavarom a verebeket amennyire csak lehet, amit a tapasztaltak után méhésztársaimnak is ajánlok.

Jótállás a biztos eredményért. — Törvényesen védve.

Reitter Oszkár nagybecskerekéi ny. főkapitány s fajbaromfitenyesztőnek nagyszerű találmánya a „**Patkánin**”

patkányirtó-szer, (nem méreg) mely emberre és háziállatokra nem ártalmas és felülmul minden más irtószert. **1 doboz ára 3 K**, mely elegendő körülbelül 60 patkány kiirtásához. Minden adaghoz használati utasítás van mellékelve. A biztos eredményért jótállás. Kapható a főelárusítónál: **Temesváry József gyógyszerárán**, Szeged, Petőfi Sándor-sugárút 41.

Rendeléseknél hivatkozzék a „MÉHÉSZ-UJSÁGRA”

Az időjárás.

Írta: **Chorus Iván.**

Ludvig Ede méhésztársunk időjelzéseit évek hosszú során kitűnő eredménnyel állt módomban felhasználhatni a méhészet érdekében.

A »Méhész-Ujság« megindítása óta most nyílik először alkalom evvel behatóan foglalkozni, mivel télen át a nagy általánosságban a méhek nyugalmi ideje alatt nem látszik szükség erre. Ez azonban csak látszat, de erről majd ismét csak annak idején szólhatok, ha ugyanis a nagy munka ideje alatt méhésztársaim belátják a jelzések nagy jelentőségét.

Ludvig Ede méhésztársunk — amint eddig látuk — jelzéseit egy hónapra előre adja meg és a hó minden napjára jelzi az időt. E mellett azonban egyszersmind bizonyos ciklusok domborulnak ki. Példának vesse a legutóbbi áprilisi jelzést. Itt öt ciklust találunk és pedig: 1—7-ig hűvös, 8—11 enyhe, 12—13 hűvös, szeles, 14—20 enyhe meleg és 21—30 hűvös.

Minden behatóbb ismeret nélkül is világosan áll előttünk, hogy ezekből a ciklusokból reánk mé-

hészre csakis a meleg időszakok lesznek hasznosak s így erre igyekezzünk családaink körül a kezelési munkálatokat gyorsítani, beosztani stb. De amennyiben gyengén indultak családaink élelem dolgával a télnek, vigyáznunk kell arra, hogy egy-egy hosszabban tartó hűvös időszak alatt, mint az április 21—30-iki hűvös napokon, a családok élleme a megindult fiasítással meg ne csappanjon, tehát az etetésre felkészülve résen álljunk. Így aztán a májusi jelzésekre szintén gondos figyelemmel leszünk, ha esetleg ott is egy 8—14 napos kritikus időszak jelezte, ott segítünk családainkon, ahol a baj és veszedelem felléphet.

Minthogy a nyári jelzések másnyen természetiek, mint a téliek, mert itt már hűvösről, hidegről csak elvétve lehet szó, de lesz igenis viharokról, szárazságról, szelekről, mindmegannyi kritikus ciklusról, amit a méhésztársaim gondosan figyelembe vesz és aszerint kezeli méheit.

Különösen pedig figyelmébe ajánlom az erre figyelőknek, hogy egy-egy hosszabb 8—14 napos ciklus előtt, ha méhei a heréket, illetve azok éretlen alcáit kihordani kezdik, biztosra veheti, hogy ez a romboló időszak bekövetkezik, ha pedig a herealcák kihordása általánossá válik és talán még az anyabölcsőkre is sort kerítenek, az esetben a 8—14 napos ciklust egy újabb romboló hatású ciklus fogja követni, amit különben a jelzés is adni fog.

Ha azután a méhésztársaim káros időjárás hetekre terjed ki, bizony a méhek a dolgozó fiasítás kiszaggatásához is irgalom nélkül hozzálátnak, csak-hogy mentsenek amit lehet a család fenntartása érdekében.

Holtbizonyosra veheti minden figyelő méhésztársam, hogy a most leírt romboló munkája a méheknek napokkal megelőzi az adott jelzések idejét s éppen ezen jelenségből folyólag állítottam oly határozottsággal cikkem során, hogy a méh az időjárás hatása alatt áll és hogy finom idegrendszerével előre megérzi azt. Ugyanigy áll ez akkor is, ha a még fennálló romboló hatású időszak alatt hirtelen, máról-holnapra a méhes megelégnék, a munkakedv megindul, biztosra vehetjük, hogy néhány nap alatt hordás áll be.

Tudva ezeket, sok-sok céltalan munkától ki-méljük meg magunkat és ebből kiszámíthatatlan haszon járul az élelmes méhészre.

De ezek mellett figyelmeztetek mindenkit, hogy kicsinyes szórszálhasogató dolgokra ne adja magát, mert ha mára ott eső van jelezve és pont nem esik az eső, ez nem ok a kételkedésre. Fontos az, hogy egy-egy ciklus viseli-e magán jellegét s ha igen, akkor ez már országos jellegű, már pedig az nem lenne jó, ha mindig országos lenne az eső, ami ott jelezve van.

Kérek kitarató figyelmet, mert csak így lesz haszon abból.

Akinek lesz eladó **KAJA**, írjon — ár megjelölésével — a „Méhész-Ujság” kiadóhivatalának.

VÁRNAI L.
SZEGED.

könyv- és papirkereskedés, könyvnyomda,
könyvkötészet. Legjobb bevásárlási forrás
irodai berendezésekre és nyomtatványokra.

D é l m a g y a r o r s z á g
politikai napilap kiadója.

Jövedelmező méhészkedés.

Irta: Vajnovszky Vincze.

törvényszéki bíró, a tiszántúli méhészegyesület főtitkára.

Lehetséges, hogy a szakkörök azért sem fektetnek nagy súlyt az ingatlan méhészkedésre, melynél az ugynevezett barbár méhgyilkolás rendszere divatozik, hogy az minél kisebb térre szoruljon, a kezdő erre a méhészkedésre még csak rá se gondoljon.

Ez szintén helytelen felfogás.

Nem a »méhgyilkolás« létezése, vagy nem létezése a lényeg a méhészetben.

Ez egy etikai momentum és nem gazdasági momentum.

Ha erre fektetnénk a fősúlyt a gazdálkodásban, a tyukot, mely annyi tojással ajándékozott meg bennünket, nem lehetne megfőzni; hálátlan-ság volna az igavonó állatot virslivé feldolgozni?! a kizsarolt, már nem tejelő tehenet vágóhídra vinni?! a többszörösen megnyirt birkából életének elvétele által még több hasznot kicsikarni?!

A méh is csak ezekhez hasonló haszonhajtó állat.

Nincs mit sajnálkozni leolésán, ha ezt, célszerűségi okok, különösen ha a haszon úgy követelik.

Azt mondják ezzel szemben igen sokan, hogy a méh legyilkolása éppen gazdasági szempontból, a haszon szempontjából nem ajánlatos.

Helyes; én is azt mondom, mellőzzük a méhgyilkolást, de olyan rendszer mellett, mely egyszerű, olcsó és jövedelmező marad.

Tagadhatatlan, hogy az országban tulnyomó számban van a kasos méh; az egyszerűbb, szegény emberek kasos méhészkedést üznek.

Nem szabad tehát a népies méhészkedés vezető elveit figyelmen kívül hagyni, vagyis a követendő rendszernek egyszerűnek, olcsónak, jövedelmezőnek kell maradnia.

A méhgyilkolást ellenzők a kaptáros méhészkedéssel akarják a méhgyilkolást meggátolni.

A most divatos kaptárrendszerek sem nem olcsók, sem nem egyszerűek; a jövedelmezőségük kétséges.

A falusi ember jövedelmet akar látni méhészkedéséből és nem fordíthat arra sok időt.

Neki egyszerű méhészfogások kellene, nem ér rá méhetetésekkel, itatásokkal, anyásításokkal bajlódni, tudományos babrálásokhoz nem ért.

Nála fődolog, hogy kevés dologgal, még ha a méhek lekénevezése árán is, megtalálja számítást, a hasznot.

Az már más kérdés, hogy a méhek meghagyásával lehetne-e nagyobb jövedelmet elérni.

Itt figyelembe kell venni a ráfordított időt, munkát és esetleg a nagyobb befektetést is.

A lényeg a falusi egyszerű gazdálkodó embernél, de másnál is, aki nem ér rá, hogy a kaptáros méhészkedés sokkal több pepecselést, szakértelmet igényel és több befektetést is.

A kasos méhészkedés egyszerű is, olcsó is; kérdés, vajjon jövedelmező is?

A kaptáros méhészek azt mondják, hogy a kaptáros méhészet, — amely kétségtelenül se nem egyszerű, se nem olcsó, — jövedelmező.

Jövedelmezőbb-e valóban, mint az egyszerű kasos méhészet?

Ez még nem lett szemléltetően és könyvelési adatokkal bizonyítva.

Tapasztalatból is tudjuk, hogy a kaptáros méhészkedés nem is mindig jövedelmező.

Szembe kellene állítani egy jól kezelt kasos méhészetet egy jól kezelt kaptáros méhészettel.

Kérdés, hogy a rájuk fordított tőke, idő és munka arányában melyik lenne jövedelmezőbb?

Ki kellene mutatni, hogy egy közönséges parasztkas milyen befektetést, kezelése egy éven lát mennyi időt igényel és milyen értékű munkát emész fel.

Ugyanezt kellene tenni az országban legelterjedtebb kaptárral, az országos egyesületi kaptárral is.

Az eleven értéket, a méhanyagot a kasban és a kaptárban egyformára vennők.

A kaptárba fektetett költséget, az egy évi munka- és időértéket szintén ki kellene számítani és év végén úgy a kas, mint a kaptár aránylagos jövedelmét ki kellene számítani, vagy mind a kettőt, úgy ahogy áll, eladni; akkor lehetne a különbségről valamilyen képet alkotni.

Ez csak a sok közül kiragadott egyes kas és kaptár példája, históriája volna.

Egyetlen kast és kaptárt összehasonlítani és egymással szembeállítani sokak előtt nem lenne helyes, mert hü képet a jövedelmezőségről nem nyújtana.

Hogy igazságosabbak legyünk, ezenkívül egy bizonyos számra berendezett kasos méhgazdaságot (parasztméhészetet) és kaptáros méhgazdaságot is szembe kellene egymással állítani, összehasonlítani és számítás alapjául felvenni.

Az összehasonlító tanulmányok számadatai meggyőzően beszélnek.

Az egyik is bizonyos eredményt mutatna fel, a másik is.

Azt mondják, hogy a kaptáros méhészet jövedelmezőbb, mert több mézet ad.

A méz mennyisége egymagában nem fejezi ki hiven az eredményt, mert nem szabad elfeledni, hogy a kas rajzó méhiakás, a kaptár mézelő méh-lakás.

Az a kérdés, hogy mibe került az egyik és mibe a másik? Mennyi idő- és munkaértéket emész fel az egyik, mennyit a másik?

Mily értéket képviselnek az egyiktől nyert méh, méz és viasz és mennyit a másiktól nyert termékek?

Meggyőző módon ez kiderítve még nincs, évekre kiterjedő alapos, összehasonlító kísérletekkel még ez irányban nem foglalkozott senki.

Hogy a kaptáros méhészet nagyobb jövedelmezősége mennyire nem bizonyos és mennyire nem hódító a köznép előtt, az kitűnik az országban sok helyen lefolytatott és következő szellemű beszélgetésből.

Ha kérdőre vonjuk X. földműves, egyszerű méhészt a felesleges néptörzsek legyilkolása miatt, azt feleli:

Helyes, az urak neheztelnek, haragusznak reám; ellenségeim, amiért így méhészkedem és mint jobbat, a kaptáros méhészkedést ajánlják; azonban megfigyeltem az anító urat, a plébános urat és egyik gazdatársamat is, akik mindegyike Zirzonokkal méhészkedik; mindegyiknek van 4-4 kaptárja.

A négy kaptár méh mindegyiknek többbe került, mint az én magnak meghagyott tíz kasom; többet költöttem rá és évről-évre többet vesződnek velem, mint én a tíz kasommal; az évi eredmény náluk sohasem közelíti meg enyémet; én kevesebb bosszúsággal, kevesebb fáradtsággal, kevesebb kiadás-sal több jövedelmet érek el, mint ők; minden évben több mézem és viaszom van, mint kaptáros méhésztársaimnak.

Az ilyeneket bajos lesz az ő egyszerű, olcsó és mégis jövedelmezőnek tapasztalt módszerüktől eltéríteni.

Inkább helyénvaló volna az ilyeneket ezen egyszerű méhészkedésnek még jövedelmezőbbé tételéről kioktatni.

Nagyon fontos dolog az egyszerű földmives és napszámos embernél az idő kérdése; de más foglalkozásu egyéneknél is, akik a méhészkedésre nem igen érnek rá.

Mit csináljon az olyan méhész, aki — mondjuk — nem ér rá még családtagjainak segítsége mellett sem 20 kaptárt kezelni, de 20 parasztkas kezelésére vállalkozik?

A viszonyainak megfelelően kell hagyni mindenkit méhészkedni.

Aki sokszor egész időszakok alatt alig-alig tud utána nézni méheinek, annak az egyszerű kupos vagy ládás parasztkas nagyszerűen megfelel, sőt ilyen kell neki.

Ez alig igényel gondozást.

A méh olyan állat, mely maga keresi meg az ennivalóját, maga tartja tisztán az istállóját (lakását); ingatlan lakásban (kasokban) igen csekély gondozást igényel; csakis a rajzaskor ad több dolgot.

A kaptáros méhészkedés nemcsak drágább, komplikáltabb, hanem sokkal több időt és fáradságot vesz igénybe, elkezdve a könyveléstől egészen az anyanevelésnek nagy szakértelmet kívánó fontos munkájáig; akinek pénze, ideje bőven van és szakképzettséggel is rendelkezik, kezelhet kaptáros méhest is.

A méhészetet nem lehet egy kaptafára huzni; a méhésznek ideje, anyagi ereje, intelligenciája szabja meg a határt, csak úgy, mint másféle gazdasági ágnál.

Nem rendezhet be mindenki siementhali tehenészetet, nem tenyészthet mindenki arabs telivér méneket; a közönséges szarvasmarha és lótenyésztésre is szükség van, amelyek kevesebb tudással, kisebb anyagi áldozatokkal, nagyobb általánosságban a köznép által is üzhetők.

A méhgyilkolás rendszerének kiküszöbölni akarása egymagában véve nem lehet nyomós indok arra, hogy a kasos méhészetet ne fejlesszük, ne támogassuk s attól mindenkit minden áron eltéríteni akarjunk.

Nem is lehet soha és nem is célszerű azt végleg kiküszöbölni.

Mit csináljon az a méhész, akinek nincs elég ideje egy meghatározott állománynál nagyobbakat kezelni?

A megnövekedett állományt bizonyára apasztja; a felesleget eladja, ha nem tudja eladni, leöli.

Nemcsak a kasos méhész tesz így, hanem a kaptáros méhész is.

A kaptáros méhész, ha nem akar, vagy nem bír egy meghatározott számú állománynál nagyobbakat kezelni, kénytelen a felesleget kasokba helyezni és összel méhállománya felerősítésére felhasználni s a netán még mindig mutatózó felesleget vagy eladni, vagy leölni.

Lehetetlenség tehát az ingatlan méhjakásokkal méhészkedők körében a kénezést, a méhgyilkolást beszüntetni.

Mily lehetetlen vállalkozás ez, még jobban kitűnik akkor, ha egy képzeletbeli számítást teszünk.

Tegyük fel, hogy Magyarországon van összesen egy millió méhcsalád, parasztkasokban.

Vegyünk elő egy mesebeli varázsvesszőt s állítsuk meg, nem örökre és véglegesen, hanem csupán csekély öt esztendőre a méhgyilkolást.

Minden parasztkasban lévő törzs, nagy átlagban, né rajozzék többet, csak kettőt.

Egy év múlva az egy millió méhcsaládból három millió, két év multával kilenc millió, három év múlva 27 millió, négy év múlva 81 millió, öt év múlva 243 millió méhcsalád lenne.

Ime, hova vezetne rövid idő alatt a méhgyilkolás kiküszöbölése.

Tessék a méh megoltalmazásának ezt a módszerét nem öt éven át, hanem tíz éven keresztül vagy még tovább folytatni; miféle horribilis számok fognak kijönni?!

Még elképzelni is hajmeresztő.

Hol létezik ilyen iszonyu mennyiségű méhcsaládnak a megfelelő méhlegelő?

Tudjuk, látjuk, hogy a kaptáros méhtenyésztés minden dédelgetés, kedvezés dacára évtizedeken keresztül alig képes számszerűleg fejlődni, stagnálás, visszaesés mutatkozik.

Fel lehet hozni a fenti számítással szemben, hogy a valóságban másképpen festene a parasztkasoknál is a rohamosnak képzelt szaporodás: egy-egy mostoha év erősen megtizedelné a parasztkasokat is és nagy visszaesések lennének.

Mondjuk, hogy ez igaz; de kétségtelen, hogy hasonló gondos kezelés és szakavatottság mellett, mint ahogy a kaptáros törzsekkel bánunk, nagy veszteségeink sohasem lennének s a gyarapodás rohamos, feltartóztatlan lenne, mert a kasos méh egy kis gondozás mellett is már gyorsan magához tér; elpusztíthatatlanabb, mint a sok helyen értelmetlenül agyonkezelt kaptáros méh.

Ha a parasztkast is olyan óva, féltve, áldozatkészséggel kezelnénk, mint a kaptarost, óriási mértékben maga mögött hagyná emezt.

Mit csinálnának a kasos méhészek a méhtörzsek megszámlálhatatlan tömegével, ha a felesleget le nem ölnék? Még kasokba sem tudnák elhelyezni.

A méhgyilkolás egy szükséges rossz.

Ha azt olyan felette károsnak tartják egynémelyek, tessék azt megszüntetni; tessék minden leképezésre szánt családot megmenteni; tessék egy országos szövetséget felállítani, mely a felesleg értékesítésére módot nyújt!

Azt nem kívánhatjuk a parasztkassal méhészkedőtől, hogy szaporodó méhtörzseit időtlen időig megtartsa s fáradságából, befektetéséből semmi hasznot ne lásson, csupán azért, mert a méhgyilkolás »barbárság«.

Az én véleményem e részben az, hogy a kaptáros méhészkedők vásárlás utján mentsenek meg a leképezéstől annyi méhtörzset, amennyit méhésztük felerősítése és üzemük kiterjesztése megkövetel.

Kísérlet és tanulmányozás tárgyává kellene tenni egy olyan egyszerű, olcsó és jövedelmező méhészkedési rendszert, mely a köznépnek való és a mely arra ösztönözné, hogy a mainál több méhcsaládot hagyjon meg életben.

A még mindig mutatózó méhfelesleg leölésének tovább azután már gát nem vethető.

Kérdés, lehetséges-e egy olyan rendszert feltalálni, mely a maihoz megközelítőleg egyszerű és olcsó, egyuttal jövedelmezőbb is lenne s a méhgyilkolást kevesebbiten s közkedvelté tudna-e az válni?

A kérdés nem olyan egyszerű, mint amilyennek látszik.

A jövedelmezőség emelése érinti az egyszerűséget és az olcsóságot.

A jövedelmezőséget következőképpen emelhetem: ha a családot megtartom, ha a mézét úgy veszem el, hogy a lépépítményt újabb hordás befogadására lehetővé teszem, vagyis azt is megtartom.

Hogy a családot tovább is életben tarthassam, ahhoz lép is kell, méz is kell; ez tehát már egy újabb befektetés; ezekért pénzt kaphattam volna; méhészetem jövedelmezőségéből lett elvonva.

Ezenkívül, ha nagyobb jövedelmezőséget akarok elérni, akkor szükséges a méh lakásnak is bizonyos célszerű módosításokon keresztül lennie, ami újra érinti az olcsóságot és okvetlenül az egyszerűség rovására is esik.

Ha én tudom, hogy a legegyszerűbb méh lakás és kezelése mibe kerül és mit jövedelmez és tudom, hogy annak módosított alakjai is a legkomplikáltabb szerkezetig mibe kerülnek és mit jövedelmeznek, akkor időm, erőm és vagyoni viszonyaimhoz mérten elmehetek a mesterkedésben addig a pontig, ami az én viszonyaimnak megfelel, a melyet én egyszerűnek, olcsónak s mindamellett elégi jövedelmezőnek talállok.

Azonban az a baj, hogy mindezek összehasonlító kísérletekkel eléggé feltárva nincsenek s biztos adatokra, alakra nem támaszkodhatunk; ezért sem szabad a komplikált kaptáros méhészkedést mint egyedül üdvözítő gazdasági ideát a köznépre ráerőszakolni s az általa választott népies méhészkedést teljesen kiszorítani.

Mi, akik a bonyodalmasabb kaptárkezeléseket is értjük, kísérletezzünk s járjunk elől jó példával egy népies üzemű méhtenyésztés felállításával is.

Ha azt a népnek egyszerű fia jónak fogja látni, a példa ragadós, utánozni fogja s hamar elterjed.

Lássuk ezek után röviden érintve az ingatlan méh lakásokkal való méhészkedést és fejlődési fokozatait.

Valamennyi ingatlan méh lakás, bármily eltérő alakuk legyenek is, megegyeznek egymással abban, hogy a természetesség a legnagyobb mértékben nyilvánul meg bennök.

A méhek szabadjára hagyva nyugodtan fejlődhetnek s minden emberi beavatkozástól menten rendezhetik be háztartásukat.

Emberi kéz nem dulja fel berendezkedésüket és nem szedi el feleslegüket évközben is.

A méhésznek teendője a csekély gondozáson felül főleg abban áll, hogy a külső káros befolyásoktól (hideg, meleg, eső, szél stb.) megóvja őket.

A szabadjára hagyott méh család az általánosan használt kupos álló kasokban természeti ösztöne szerint felülről lefelé kezd építkezni s legtöbbször hideg lépépterményt alkot; ritkábban meleget s még ritkábban ferdét.

A hideg építkezésnek valószínű oka az, hogy a rajok a meleg szélcsendesebb évszakokban jönnek ki s ilyenkor a külső légköri viszonyok hűvösebb, levegősebb berendezkedést kívánnak.

Ezenkívül, minthogy a raj sok kijáró méhből áll, a kijáró nagy népességnek a külvilággal való gyors érintkezéséhez a léputcáknak a röpnnyilásra merőlegesen állása a legmegfelelőbb.

A méh tehát itt is a viszonyokhoz alkalmazkodik.

Hűvös, szeles időben jött rajok építkeznek inkább melegen vagy ferde irányban, hogy a széljártat és hideg ellen könnyebben védekezhessenek.

A raj az építkezésnek előre haladtával a mézteret fent alkotja meg és fészket állandóan lefelé terjeszti, ha lehet, egész a fenékig.

A méh legelő fogytával, különösen a tél közeledtével innen húzódik vissza fölfelé s alól fogyasztja el előbb készleteit.

A fészkek helye a legfontosabb szerepet játsza a méh háztartásában.

Az álló kupos kasoknál, mely az ingatlan méh lakások között a legelterjedtebb, a röpnnyilás vagy fent van, vagy lent van.

A méh a fészkek megalkotásánál a röpnnyilás körül szeret elhelyezkedni s a felé törekszik.

A mézet, melyet ösztönszerűleg félre raktároz, hogy a jövőben is legyen miből megélnie, a röpnnyuktól távolabb eső helyekre raktározza el, hogy a külső ellenség ne juthasson egykönnyen hozzá.

Ha a röpnnyuk alól van, igen könnyű a méhek helyzete, mert a fészket alól alkotják meg és a mézet felül helyezik el.

Ennek a berendezkedésnek kétszeres haszna van; egyik az, hogy a méz messze esik a röpnnyilástól s a küllenség csak a fészken keresztül juthat hozzá s addig sok ellenállásra talál; a másik az, hogy az alul lévő készletek fogytával a méhtömeg könnyen húzódhatik a többi készletek után. Az élesztár mindig a feje felett, a szája előtt van a melegebb légrétegben, ami a teletetésnél bir nagy fontossággal.

Ez az oka annak, hogy alsó röpnnyuku kasban igen gyenge családok is áttelelnek.

Felső röpnnyilású lakásban a méhek természetellenesebb helyzetbe kerülnek.

A fészket felül alkotják meg s a mézet ettől távolabb eső helyekre, hátra és alulra kénytelenek hordani.

Enyhe időjárás mellett ez lényegesebb akadályt nem képez, azonban hosszantartó szeles, zord téli időben a méh családnak vesztét okozhatja, mert hideg időben a méhtörzs a mézkészlet után már hátrafelé is nehezebben mehet, lefelé a hideg alsó részekre pedig nem vonul le, inkább éhen pusztul.

Vonulási irányuk tehát a készletek után csakis hátrafelé és lefelé történhetik.

Ez a körülmény a kas alakjára is nagy befolyással van.

Ha a röpnnyilás alól van, a kas felső része lehet lapos, vagy bármennyire keskenyedő csucsus, hegyes is.

Az alsó röpnnyilású kupos kasoknál ezérféle változat van.

A felső röpnnyilású kasoknak felső része ellenben helyesen csakis széles és lapos formájú lehet és pedig azért, hogy a teletetés minél kevésbé legyen kockázatos.

Ugyanis, ha fent széles lépek épülnek, a kas felső részében, a fészkekben is nagyobb tömegű mézet képes a méhtörzs téli készletül elhelyezni s nem kénytelen a hideg időben a méz után lefelé vonulni, megtalálja azt fent magában a fészkekben is.

Ellenben, ha keskeny csucsus a kas, készletei fent hamar kifogynak s hidegben nem vonul le a méz után.

Ezért tapasztalták a méhészek, hogy a felső röpnnyuku hegyes csucsus kasokban a méhek rosszul telelnek s elpusztulnak.

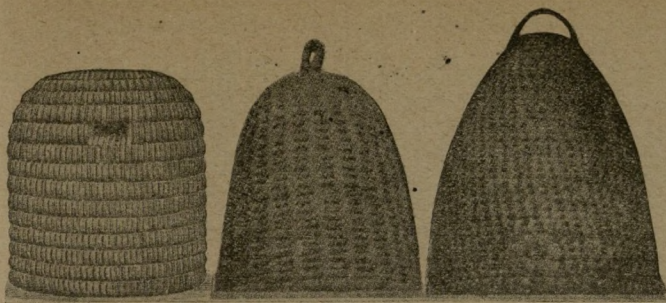
Mihelyt öblösebbre készítették felsőbb részében is a kast, a helyzet megjavult.

Az alábbi kép szemléltetően mutatja a legelterjedtebb kétféle kastípust.

Névnepre vagy más alkalomra legjobb ajándék a könyv, doboz levélpapír, íróasztalra való tintatartó készlet, amelyek a legnagyobb választékban kaphatók :: ::

a Szent István Társulat

könyv- és papirkereskedésében. Szeged, Kárász utca 10.

Felső röpnnyilású lünneburgi kas, harangalaku alsó röpnnyilású magyar kasok.

Az első kas a felső röpnnyilású lünneburgi kas, a másik kettő a kedvelt formájú harangalaku alsó röpnnyilású magyar kas.

Mint látható, a lünneburgi kas felül is csaknem olyan széles, mint alól; az alsó röpnnyilású harangalaku kas ellenben felfelé keskenyedő.

Igy van ez helyesen megszerkesztve.

A harangalaku kas a kupos kasok között a középtípust képviseli.

Vannak ennél sokkal keskenyebb és hegyesebb csucsban végződő kasok is, egészen a cukorsüvegformáig; és vannak alól széles és fent hirtelen keskenyedő igen hegyes kasok is.

Ezeknek a formáknak is van előnyük.

A hegyes, keskeny csucs arra való, hogy a raj a felső részt rögtön berendezhesse méztárnak; a hegyes csucsban végződő keskeny lép, mint petézési terület, hamar elvész az anyára nézve, a méhek azt egykettőre telehordják mézzel; és ha rosszra fordul az idő, van egy kis mézkészletük s nem jutnak mindjárt inségbe.

Ellenben, ha fent széles a lép, ez éppen kedvére való lesz az anyának; a meleg felső részt örömmel petézi tele s a széles lépekben meginduló nagyobb mérvű fiasítás kezdetben hátráltatja a családot a mézfelesleg begyűjtésében, mert a sok fiasítás felemészt mindent.

Ennek ellensúlyozására ajánlatos a fent is széles kasokat nagyobb ürtartalmúra készíteni s azokba csakis erős rajokat befogni, melyek a kezdet nehézségein hamarabb átküzdik magukat s felesleg is képesek hordani.

A lünneburgi kasok is azért készülnek nagyokra; erős rajok válnak csak azokban életképesekké.

A lünneburgi kasoknál divatos felső röpnnyilás a telettétést még hidegebbé teszi s így kétszeres ok forog fenn arra, hogy abba erős családok kerüljenek és felül is szélesek legyenek.

A széles nagy lépekben kifejlődő erős család elegendő mézkészletet halmoz fel felülre is és dacol a kemény téllal.

Az alsó röpnnyilású kupos kas jól körülzárja és tartja a meleget s igen gyenge családok is kitelelnek benne.

Míg a lünneburgi kasokat célszerűen csakis nagyokra készíthetjük s azokba csak nagy rajokat helyezhetünk, az alsó röpnnyilású kasokkal az időjárás viszonyokhoz, a méhlegelőhöz és a rajok erősségéhez is alkalmazkodhatunk; vagyis jó legelő, jó hordás mellett okvetlen nagy kasokba fogjuk be az erős rajokat, a közép nagyságú rajokat közepes hordásnál közép nagyságú kasokba fogjuk be.

Kis rajokat jó hordás mellett is nekik megfelelő kasokba.

Ha rossz a legelő, késői a raj, akkor nagy kas helyett nagy rajnak is inkább közép nagyságú kasot adjunk.

Ha a raj a kas csak félig tudja kiépíteni, a következő évben folytatólag többnyire heresejtekéket épít tovább, ezért kell erejének, munkaképességének megfelelő lakásba helyezni, melyet már az első évben tle tud építeni.

Bevált jó gyakorlati szokás egyes rajzó méhészkedést üzőknél, hogy a rajokat lehetőleg nagy kasokba fogják be, ha hordásra van még kilátás, mert az ilyenek adják, ha megsulyosodnak, a nagy hasznót.

Nem aggódnak azon, ha nincs a kezük ügyében nagy raj; befogják a kis rajt is a nagy kasba; ha később másik rajt kapnak, egyesítik a már kasban lévő korábbi rajjal, sokszor hetek mulva is. Az egyesítésnél igen egyszerűen járnak el.

Ásnak egy félméter, vagy kisebb pormentes gödröcskét, a kas alsó nyílásának megfelelő szélességben s a később jött és befogott rajt a kasból a gödörbe ütik; a korábbi felerősítendő rajt kasostól a gödör fölé állítják. A gödörbe ütött raj szépen felkeredzkedik a föléje állított kasba; ha az így egyesített két család még mindig nem elég erős a kasnak terjedelméhez képest, a dolgot meg lehet ismételni egy harmadik rajjal.

Nem tesz semmit, ha a felerősítendő kasban már javában építkezik a család és az egyesítés újra csak napok vagy hetek múlva történhetik.

Hogy az egyesítés minden baj, marakodás nélkül menjen végbe, az egyesítést este, naplementétől kell végezni s egyesítés előtt az egyesítendő törzseket kissé meg kell füstölni vagy pedig előzőleg mézes vízzel jól meg kell őket permetezni; utóbbi esetben vigyázni kell, hogy a méhek szét ne röpdössenek, vagy ha kiszálldosnak, megvárjuk, a míg ismét lecsendesednek; tulságosan semmiesetre se locsoljuk meg őket.

Az így egyesített, felerősített rajok úgy az építésben, mint a mézhordásban a legerősebb rajokkal fognak vetekedni; nem leszünk kénytelenek gyenge, életképtelen rajokkal, melyek minden méhes hátramosztói, örökösen vesződni, amelyeket legfeljebb az anya végett érdemes befogni és tartani.

Az anyakérdést a méhek az egyesítésnél egymás közt el fogják intézni.

Az egyesítéshez, amely művelet a kasos méhészkedésben elsőrangú fontos kérdés és amelyet igen kevés méhész gyakorol, kitűnő sikerrel lehet felhasználni a peruviai bajzsamot; ebből a sűrű, fekete színű olajszerű folyadékból csak egy kicsikét is papírra kenve és az egyesítendő kasok alá helyezve, egy félóra alatt annak kellemes, igen erős átható illatától a méhek egyenlő szaguakká válnak s könnyebben egyesülnek.

Ezt a folyadékot nemcsak a kasokban lévő méhek egyesítésénél, hanem a kaptárakban, vagy bármely egyesítésnél is sikerrel lehet felhasználni.

Alba József régi méhész a pézmsza (mosusz) használatát ugyancsak az egyesítéshez a következőképpen ajánlja:

Aki egy centigramm mosuszt vesz, arra 100–150 csepp tiszta spirituszt tölt s e folyadékból egy négyzethüvelyknyi papírra önt pár cseppet, már alkalmas eszköz birtokába jut a családok egyszaguvá tételére. Az üveget többször feltölthetjük spiritusszal s így kezelve a mosuszt, egy centigramm több évi használatra elég.

A pézmsza által egyszaguvá vált méhek rendszerint nem bántják egymást, sőt az anyát sem, hanem barátságosan fogadják s anyátlan családok anyát látva és kapva, új életre kelnek, munkához fognak.

Ez a szer tehát az anyásításnál is beválik, nemcsak a méhek egyesítésénél.

Az ingatlan, kasos méhészkedésnél a legfontosabb a rajzás; s a rajok helyes és jó befoglalása megfelelő kasokba.

Azonban apró rajoknak külön törzsekként befoglalása és megtartása csakis elsőrendű méhlegelővel bíró vidékeken fizeti ki magát.

Közepes és gyenge vidékeken a gyenge rajok egyesítéséhez kell folyamodni s a méhlegelő silányságát erős törzsekkel kell ellensúlyozni. Sőt jó vidéken is hasznos dolog lesz erős rajokra törekedni.

Nagyon mostoha viszonyok között az erős törzsek sem fognak ugyan boldogulni és mézkészletet felhalmozni, de egy kissé kedvező viszonyok között meghálálják az egyesítésre, felerősítésre fordított fáradságot és szembetűnő különbség lesz az erős és a gyenge raj között, ami a fenti eljárás helyességét bizonyítja.

(Folytatjuk.)

IDŐJÁRÁS.

Rovatvezető: LUDVIG EDE.

1917. május.

- 1.—5. Meleg.
 5.—7. Változékony, szeles.
 8.—14. Meleg.
 15.—23. Hűvös.
 14. 15. 16. Erős éjjeli lehülés, esetleg fagy, dér.
 15.—17. Szeles.
 21.—23. Csapadékra hajló.
 22. 23. 24. Erős éjjeli lehülés, egyes helyeken fagy.
 24.—26. Változékony hűvös éjjelekkel.
 26.—31. Meleg.

*

Megjegyzés. Május közepén, vagy a hónap második felében virágzik az akác, de volt már egyszer, hogy június első hetében virágzott. Az akácvirágzás veszedelme, hogy a májusi fagyok idejével rendszeren összeesik s a hűvös időjárás miatt a méhek nem hordhatnak. Most májusban ezen hűvös időszak 14—24. között van és kezdetén, végén erős éjjeli lehüléssel, mely fagyot is idézhet elő. Körülbelül ez a hűvös időszak összeesik az akácvirágzással. Ha az időjárás száraz, akkor a fagytól mentesek vagyunk, de 21—23-án csapadékra hajló idő már bajt hozhat, mert reá erős lehülés következik. Május 14—24. között a méhek költőfészket ne háborgassuk, műrajokat ne csináljunk, hanem ha hordás nem volna, akkor a méheket etessük. Legveszedelmesebb időszak a méhekre nézve az akácvirágzás előtti napok, mert rendszeren hordás nincs s kivált ha hűvös időjárás van, a méhek rendkívül sok eleséget fogyasztanak. Sok eleséget emészt föl a fiasítás, fiatal méhek és a már megjelént herék.

Ha meglepő eredményt akar, hirdessen a „Méhész-Ujságban“.

HAVI TANÁCSOK.

Rovatvezető: VIDT ELEK,
 máv. hiv., máv. intern. gondnok.

E rovat tartalma épp úgy érdekli a tanult és gyakorlatilag képzett, mint a kezdő és támogatókra szoruló méhészt.

A képzett méhészt — gyakorlati tapasztalatai alapján — e rovat esetleges hézagait kitöltheti, hogy ezáltal a kezdő méhészeknek segítséget, tanácsot nyújtson.

Felkérjük tehát olvasóinkat, hogy **kiegészítő tanácsaikkal** — jelen rovatunkban — lapunknak és egymásnak szíves támogatói legyenek.

Május hónapja teendői.

Akácfa virága ne viríts hiába,
 Ne hordják a méhek ingyen a te mézed.
 Istenadta méz, csak vigyed kis méhem.
 Gyűjtsd össze a télre,
 Jó lesz majd ebédre.
 De ha fiúk, leányok, kedves kis barányok
 Mézet kérnek tőled, adj nekik is kérlek.

(Pétes Sándor.)

*

Május hónapban tarka virágköntösben pompázik a növényvilág és kellemes illattal tölti el a rétek, mezők, erdők és kertek környékét. A legfontosabb mézelő virágok e hónapban a repce, akác és fehér lóhere. Ezeket igyekezzünk jól kihasználni. E hónap a legjobb hordási idő a méhecskékre, mert ilyenkor nemcsak a méhészt munkáját jutalmazza a bő hordás, hanem a család téli szükségletének egy része is fedezést nyer.

Május nemcsak a mézelés szempontjából fontos, hanem a rajzás szempontjából is. A méhcsaládok e hónapban a teljes kifejlődés stádiumába jutnak, különösen akkor, ha előző hónapban és kedvező időjárás mellett az egyes családokat kiegyenlítettük és a serkentő (spekulatív) etetést alkalmaztuk.

Örömmel tapasztalhatjuk, hogy az erős (népes) családok milyen gazdagon hordanak; viszont a gyenge (kis népességű) családok — a jó legelő dacára is — messze elmaradnak az erős törzsektől. Ez a tapasztalat feltétlenül szükségessé teszi, hogy a családokat április hónapban lehetőség szerint kiegyenlítsük. A kiegyenlítés fontos és okvetlenül szükséges. Szükség különösen azért, mert ha májusban dér vagy fagy leforrázná a virágtengert, a gyöngye törzsek olyannyira szenvednének, hogy az elpusztulás veszedelme fenyegetné őket.

Egyébként a kiegyenlített törzsek egyenlő erősek, egyenlően hordanak és így az időviszonyok legfeljebb a mézelést csökkentenék, míg a törzs fennmaradására nem veszedelmesek.

Főgondunk legyen e hónapban: a család fejlődése, irányítása és a munkaképességi kihasználása.

A fiasításos lépeket lehetőleg a röpnylás közelebe, az üresket pedig ezek után helyezjük el. Sohase legyen sok keret a fészkekben, legfeljebb annyi, amennyit a család ellep. Ez igen fontos, különösen azért, hogy a viaszmos fejlődésének elejét vegyük. A viaszmos ellen úgy védekezzünk, hogy a kaptárak és kasok alját sűrűn és alaposan tisztogassuk. Tartalék lépeinket pedig gyakran kénezzük.

Később, a családok fejlődése folytán, lépkedeteket, vagy műlépet adunk a törzsnek, ha azonban üres léppel bőven rendelkezünk, ezeket adjuk be, hogy a méhecskék munkáját megkönnyítsük és magunknak több mézet biztosíthassunk. Ha a költőtér már megtelt, a fedődeszkák eltávolítandók és Hannemann-féle rács alkalmazásával nyissuk meg a mézürt s hogy a méheket hamarabb felcsaljuk, néhány fiasításos keretet is helyezünk a mézkamrában elhelyezendő üres lépek közé.

A mézür megnyitásakor ügyelni kell arra, hogy a Hannemann-féle rácsot pontosan helyezzük fel, nehogy az anya a mézürbe jusson és petézésével rendetlenséget idézzon elő.

Hidegebb napokon kevés langyos vízzel hígított mézet adjunk a törzsnek, a fiasítás etethetése végett. A papirtakarót csak hónap végén tegyük ki a kaptárakból.

Ott, hol a legelő jó és a főhordás stádiumába jutottunk, a lépek fedelezését megelőzve: pergeszünk. Nem szabad azonban, hogy kapzsiak és szűkmarkuak legyünk. A legszebb kereteket hagyjuk befedelezni és tegyük el a családok egész évi, de különösen téli szükségletére.

A herék szaporodását gátoljuk, ezért a here-sejtes üres lépeket a költőtérből távolítsuk el.

Kedvező időjárás biztosítja a bő hordást, miért is készítsünk műrajokat és a természetes rajok befogásához is tegyük meg a szükséges intézkedéseket, illetve előkészületeket.

Szeged—Atokháza.

Most, április utóján, borongó lélekkel kell visszatekintnem egy hónap eseményeire. Milyen is ez a tavasz? Későn kezdődött s íme most is csak muhpusztító idő jár.

Hol vana ez az idő, mikor februárban a mogyoróról himport hordtak, a méhek s március elején a korpafüről, manduláról. Most, március 26-án lehetett látni az első virágporos méhet. Azután ismét szünet. A méhes teteje reggelenként fehér a dértől.

Április első napja meghozta a jó időt. A méheké volt a tájék kellemes-langyos levegője. Öröm volt hallani zenéző zsongásukat. Gyönyörűen hordták a virágot.

2-án fehér, citromsárga, narancssárga, feketés-szürke himport hordanak. Tehát virágozik a korpafü, a gyermeklánc, a mocsári gólyahír és a nyárfa.

A barack 11-én kezd virágozni, de alig lehet látni virágját. 13-án nyílik a korai cseresznye.

Az időjárás még mindig kielégítő, bár már gyakori a hűvösre hajlása. 16-án kezdődik a szél tombolása. A méhek küzdve járnak benne. A cseresznye virágzása általános. A korábbi meggyfajokból is nyílik már egy néhány. Az akác is rügyet ver. Néhol látni a fejlődő virágbugát.

18-án beköszönt a hűvös, esős idő. Megszűnt a vig élet. Elcsendesültek szorgos kis munkásaink. Nincs zsongás, vig jövés-menés. Megakadt minden fejlődés. Öt napja tart már ez a rémséges idő s azt hiszem, sok méhészt szíve szorul össze a félelemtől, mert amint a tél meghagyott a gyengén telejt méhekből, ez az idő azokkal is végez, mert nincs mivel etetni. Én mindig résen állok, hogy a legnagyobb szükségben segíthessek, még is egy kasoml majd elpusztult s bizony, alighogy megmenthettem. Hát ahol nincs mivel segíteni.

Amint megvagyunk késve mindennel, azt hiszem, méheink sem tudnak az akácvirágzásra úgy előkészülni, meg erősödni, hogy azt esetleges jó virágzás mellett is kelőleg kihasználhassák.

Még sokat segítenének a kellemes, enyhe napok. Még ezután virit a szilva, meggy, körte, alma, ha ezeket kihasználhatnák, erősödésükre válna.

A mézkészletet, fiasítást átvizsgálva, bizony azt láltam, hogy a mézkészlet nem valami bő, a fiasítás meg nem valami sok. Nincs az élénk tevékenység, mint más éveekben, amikor korábban tavaszodott.

Azért reménykedve várjuk a jobbat, hátha terített asztaluk találkozik még kicsiny munkásainknak s abból talán nekünk is juttathatnák.

Brunner Ödön.

Szabadka.

Méheim rendkívül jól teletek! A leghatározotabban kijelenthetem, hogy nem a kaptár méretétől függ a rendes telelés, hanem ahhoz elsősorban elegendő méz is kívánatik. Nálam van országos méretű, Hungária és Boczonádi. Ezek mind szépen kihuzták a telet és még április 5-én is volt családokként 8—10 keret teljesen lepecsételt mézük is.

Ha az akácvirágzásban nem lesz valami zavarólag ható körülmény, úgy jó kilátások várhatók a mézszüretre.

Ez évben aligha lehet várni gyümölcs-mézet. Részben elfagytak, de meg a mostani hűvös idők teljesen megátolják a méhek kirepülését. Ha gyűjtenek is néhol egy keveset, az alig elég a fiasítás táplálására.

Eladó méz és viasz vidékünkön nincs. Raj, méz és viaszban nagy a kereslet. Azt hiszem, a méz ára igen magas lesz. Piros-Pünkösd napjára remélhetőleg lesz friss akácmezünk, csak ne siessünk azzonnal pergetni.

Várjuk meg, míg teljesen megérik, azaz a méhek a bepecsételést megkezdik. Pergetés után a méze: bődönben képződő ugynevezett kupolást, hagyjuk meg a méz felszínén. A méz éppen úgy főrr, mint a bor s ha forrás közben a mézes bődön felszínén van a kupolás, akkor a méz sokkal szebb, fényesebb lesz. 10—14 nap múlva leszedjük a kupolást egy bő száju üvegbe, az ismét hagy maga alatt finom mézet, a mézes-bődönben pedig egy ujnnyira felül hig lesz a méz. Ezt szintén le kell szedni, ami pompás lesz a méhek részére. Az ezután következő méz finom, csillogó csemege-méz lesz, a mit meg is fizetnek, mert nem csak tetszetős, de jó is. Aki így kezeli mézét, az meg is kérheti az árát. De aki minden harmadnap perget, az nem jól gazdálkodik, mert méze 3 hónap múlva megsavanyodik.

Karácsonyi Arpádné.

Szerep.

Méhészetünk március hó második felében, a kellemetlen időjárás miatt, teljesen szünetelt.

A hónap utolsó 2—3 napján végre az éjjelek enyhültek, így a napok is — bár az erős szél kitartóbb az egész hó végéig — enyhébbek lettek. Az itt-ott előforduló néhány mogyoró bokr barkájának himporát szorgalmasan behordták.

A belső vizsgálatot a családoknál aaposabban végre lehetett hajtani. A hónap utolsó 2—3 napján a családok állapota — általában — jónak mondható. Mézkészletek elegendők, a fiasítás jól előre halad, a mult nyár végén gazdag himpor készlet, lehetővé tette a fiasítás nagyobb mérvű előhaladását, ma méhe aládaim népesége, a fiasítási teret annyira megtöltötte, hogy a hátsó keretek is teljesen zsufolva vannak és a keretek alatt — csüngő állapotban van a népeség.

Aggodalmam egyáltalán nem vált be, a rossz telelést illetőleg, mert az idei téli hullás a normálist sem ütötte el, különben már a friss kelésű dolgozók is igen nagy számban vannak.

Ha az időjárás csak kissé is lenne kedvező — az idén — az elmúlt éveknél hamarabb bekövetkezne a rajzás, amely vidékünkön rendszeresen május 15., 20-án szokta kezdetét venni. Bizony jó régen — 1882-ik évben — fogtam az első rajt — boldogult apám méhészetében — május 3-án. Akkor három napon — 23 első rajt fogtam be — az idő óta ilyen korai eset! nem fordult elő méhészetemben — de most van reá kilátásom.

Az apróbb családok között — különösen anyatevelőkben — van 2—3 család, a melyiket segíteni kellett, de ez a családok kitünőségéből nem vonhat le semmit, miután köztudomású, hogy kisebb családok mindig többet fogyasztanak — aránylag — mint egy rendes jó család.

A mint már előbbi jelentésemben említettem a kaptárak belső nedvessége az elmúlt télen — a rendkívüli sok izuzmara és köd dacára is — alig volt észrevehető. — egyetlen Boczonádi kaptáramban — a melyeknek pedig felső röplyuka van, volt nagyobb lecsapódás. Igaz, hogy az óriási röplyukat kisebbre vettem, de így is volt 10 centiméter hosszú és 1 és fél centiméter magas röplyuka, és mégis ebben volt a legnagyobb nedvesség. Az igaz, hogy van benne egy olyan hatalmas család, a mely talán ritkítja is párját, 20 óriási keret, a melyek közül 18 népességgel ellepve. Mult évi egyesített raj.

Kiváncsi vagyok reá — mire lesz képes az óriási család — ha az időjárás kedvező lenne reá.

Négy családnál próbát tettem egy sor kereten való teleléssel. Ez azonban nem vált be, dacára a gazdag őszi készletnek, teljesen felemésztették készletüket, és a legtöbb segítséget kívánták ez ideig. Már erősen zsufolva lévén az egysor kereten méztereiket léppel telerakva, feleresztettem őket. Különbön általában megkezdettem a lép-készleteknek a méztérbe való berakását — miután — tapasztalatom szerint — ott legjobb helyen van már ilyenkor, sem a mólytól, sem egértől nem kell őrizni és az ige melegedésével — 1—2 fiaskeret közzé tevése után röktön elfoglalják a méhek.

Rác Béla,

a szerepi méhészeti megfigyelő áll. vezetője

Makó.

A méhek igen nehezen fejlődnek; melegebb napokon fűz és sommról, lánzfüről (Taraxacum) ujabban a cseresznyevirágnól hordanak. A kis keretű országos méretű kaptárakban egy-két tábla fiasítás, helyenkint már új generáció kikelt, nálam egy megmaradt nagyon gyenge, vérhastól letizedelt, alig egy keret fedett család, melynek tavalyi gyönyörű anyja van, már a harmadik generációt kelti életre. A nagy kereteken, 6—8 Boczonádi keretű táblás fiasítások vannak. Innen is látható, hogy a kis keretű kaptárak csak anyanevelőknek valók; s minden méhészt jobban teszi, ha átmegegy nagy kereteket. Szalma kosokban szépen fejlődnek a méhek. Azonban a mostan fellépett, e hó 19-én fagypontig súlyedt hőmérséklet megakadályozza a méheket a hordásban. Méhtörzsek nem kaphatók, rajok is aligha lesznek vehetőek, mert az állomány 90 százaléka elpusztult. Méz és viasz semmi áron sem kapható.

Tolna.

A méhek fejlődése későbbben kezdődött, mint máskor, de az április elején 8—10 napi szép idő alatt szépen kezdtek gyarapodni. Itt, közel a holt-Duna mentén gyümölcsfánól, de főleg eddig a fűzről és egyéb helyeken tömegesen virágzó árva-csalánról gyűjtötték eddig. A felső sorban, a hátsó kereten április 15-én egyes erősebb törzsek-nél friss mézet láttam csillogni. Sajnos azonban 3 nap óta 1—2 fok melegebb van csak s többször havazott. Ma már egy kicsit jobb idő lett, de még az itató vályu szélén is félig megdermedt állapotban szedtem össze több méht a déli órákban, hát akkor mennyi pusztulhat azok közül, amelyek a szabadban levő talaj vagy folyóvízhez mennek vízért. Azt vettem észre, hogy azok a családok, amelyeket bent itattam mézes vízzel: kevésbé jártak, tehát amelyek jobban jártak, azok szűkségből vízért repültek ki. Itt mutatkozik a felülről etethető és itatható kaptár nagy előnye, mert az álló kaptárban a keretek alá hiába tettem be a mézes vizet tartalmazó itató vályut, most ebben a rossz időben, — amikor legnagyobb szükség lett volna reá — érintetlenül hagyták a méhek, mert a fészektől távol volt, míg ellenben az üvegbe öntött s a fészek fölé helyezett mézes vizet fél nap alatt kiszürcsölték.

Hetyéssy Lajos,
közs. jegyző.

Nagyléta

Vidékünkön a méhek általában jól érték az április havát. Áprilisban szépen kezdtek a szaporodáshoz, azonban az áprilisi idő igen kellemetlen és alkalmatlan volt a méhekre, amennyiben több borult napunk volt, mint derült. Tudvalevő dolog pedig, hogy a méheknek a nap az életető eleme.

Rendkívüli volt a hó ingadozása, ami igen káros, mert nálunk nagymennyiségben van a beltelkeken, lucernásokon,

sőt sok helyen a szántóföldeken az úgynevezett »törpe piros holt salán«, amely más néven Piros tákanaf (Lamium maculatum) néven ösmeretes. Levele tojásdad, csipkés, fűrészes. Pártájának csöve belülről gyűrűvel, virága piros. Virágzik már márciustól kezdve és jól mézel. — Sajnos — 17-én 20 gr. eredményt mutatott mérlegen álló törzsem s azóta a rossz idő még a kint járó teherrel haza jövő méhekből is sokat elpusztított. Többeknek méhe, most mutatják meg, hogyan teletek. Mikor e sorokat írom, bárhata barométer úgy ma adhatna, kis munkásaink szorgalmasan pótolhatnák a veszteséget, sőt reményem van, amennyiben gyümölcsfa is van, úgy a községben, mint a szüleinkben, még az inséghez közel állók is helyre jönnének a fő hordásra.

Fedorecsko Gyula.

Győr.

Az általános revízió megtörtént. 147 betelelt törzsből a tél folyamán 3 elpusztult, 2 a kaptárba befurakodott egér áldozata lett, 1 pedig dacára, hogy bő téli készlete volt a felső keretsorban, az alsó keretsoron éhen pusztult. Ugy látszik, a nagy hidegbe nem huzodott fel a felső keretsorban levő mézkészletére.

Midőn e sorokat írom, ez időjájt szokatlan nagy hideg van. A hőmérce higánya erősen leszállt és 0 alatt 4 fok hideget mutat, hordja a navat. Kimondott jó idő még nem volt, így tehát egy kis himporon kívül a méhek mást nem is hordhatnak. Sokan aggodnak, persze nincs igazuk, mert komoly bajról ott, ahol a méhek rendszeren be voltak televe, elegendő mézkészletük volt, egyáltalán nem lehet szó akkor, amidőn még a télnek jóformán vége sem szakadt. Mindezekből pedig az következik, hogy az őzidei túlhosszúra nyuló télies időjárásból, csak hasznuk lehet, mivel a későbbi jó idők beálltával lesz miről hordani és nem fagy le a gyümölcsfa virágja, mint az elmúlt évben, amidőn a kánikulai hőségnek is beálló tavaszi napokra fagy köszöntött ránk akkor, amidőn minden fa teljes pompájában virított. A mézet, ami kis készletem maradt 14 koronáért adtam el kilóját. A viasz ára itt 16 korona. Műlépet is adtam el 23 koronáért kg.-ként.

Ij. Páder Ferenc.

Okorág.

A méhek állapota vidékünkön a hűvös, esős március hó után következett, még hűvösebb áprilisban a legrosszabb. Március hóban a még meglevő készletük is elfogyott, s már ekkor is etetésre szorultak. Egész április hóban 5—6 napot kivéve, ki nem röpülhetnek, a fiasítás a méz készletet teljesen felemésztette, cukrot nem lehet kapni, s kinek mézkészlete nincs, méhese tönkremegy április végével. Méhesemben 30 családot, március hó 20. óta csak a folytonos etetéssel tudom fenntartani. Eddig több mint 50 kilogramm mézet etettem fel. Cukor-kérelmezése hiábavaló, mire az megérkezik, már késő, mivel máris a nem etetett családok elhulottak.

Ilyen abnormális időjárásban arra senki nem számított, hogy április 24-én a méhek etetésre szorulnak, mikor nem volt ritka esett az április 25—30-ika közötti rajzás az elmúlt években. Hordás semmi nincs, még csak ki sem repülhetnek, oly hűvös, esős idő van, ami már folyó hó 3. óta tart.

Gyümölcsfák virágzása még szintén nem kezdődött, s jó idő esetén is csak május elejére várható.

Nemcsak a fiasítást dobálták ki eddig, a méhek, hanem a legtöbb már teljesen elhult. A kár igen nagy, mivel a még megmaradó családok is a tavaszi hordásra néptelenek maradnak és tétlenül kell nézni pusztulásukat. A tavalyi gyenge mézelés és a cukorhiány a méhesek 50 százalékát pusztítja el akkor, amidőn a legszebb reményeket fűztük a kemény és hosszú télen át nagy fáradtsággal megmentett méhesünkhöz.

Gyorsok József.

Sóhát.

Áprilisban az időjárás hideg, szeles és esős, 19—21-ig havazás. E hóban a méhek csak 3 napig hordhattak. A hordás leginkább virágorból áll, melyet hóvirág, tözike, nárcis, homoki pirostól, orvos, cifra és illatos kankalin, továbbá homoki gyopár, lókörmű marti-lapu, vicsorgó konya, mocsári gólyahir, és farkas boroszlán virágaiból hordanak.

Láttam, hogy a méhek a frissen levágott nyírfából és lemetszett szőlőtőkéből kiszivárgó nedvet is szivesen hordják, különösen az előbbi sűrűn lepik el.

Gyümölcsfa még nem virágozik.

Méhcsaládok — mivel elegendő mézzel vannak ellátva — szépen fejlődnek. Mégis azonban a múlt évhez képest két héttel hátrább maradtak.

Méz 10 kor., viasz 15 kor. különként.

Dezsőfy János.

Ujkörtvélyes.

A naptár szerint március 21-én kellett volna a tavasznak kezdődnie; tényleg azonban még ma április 23-án sem kezdődött meg. Semmi jele még a természetben a tavasznak! A vegetáció éppen úgy fest, mintha február vége, március eleje lenne.

Más években április végén javában virágoztak a gyümölcsfák s méheink vígan gyűjtötték a finom mézet, s most — ahogyan lehet a rügyeket és bimbókat észrevenni a fákon. Éppen csak a cseresznyefák bimbói fakadoznak és szeretnének is már kibujni. Olyan hideg szelek fujnak, hogy az ember azt hihetné tél közepén vagyunk.

Szegény méheink. — Nem volt az idén még nap, amelyiken hordhattak volna valamit. Egy-két órára kibujt ugyan a nap s a méhek ezt észrevéve ki is röpültek mindjárt, de vesztükre, mert mihelyt elbujt a nap, megint dermedt hideg lett s a szegény méhecskék persze kint maradtak örökre. Szóval itt nálunk az idén a méhek eddig nem gyűjthettek semmit! Ha pedig ez a szeles, hideg időjárás még eltart egy-két hétig, akkor vége itt a méhészetnek, mivel a méhek kivétel nélkül éhen fognak halni.

Kirnbauer János, tanító, méhész.

Rimkokova.

Itt a tavasz a maga keserű csalódásával. — Április hó második felében a természet még mindig csendes, a tavasz életnek nyomát csak néha napján elvéve látjuk. Hideg szél, havas eső, éjjeli fagyok mind meg annyi kedves dolog, mit eddig nyújtani képes volt. Ha esetenként a nap mégis kibontakozik nehéz fellegeiből és életadó melegével munkára szólítja a méheket, nincs életmet adó mézei virág, nincs még rügyező fa, mely vágyait kielégítené.

Voltak rövid ideig tartó napok, hogy a méhek szabadságuknak örülve vígan repdesve hordták fű- és mogyorófákról a virágot. A megindult élet már-már reménységgel biztatott, midőn az ég borulni kezdett, végig sivitott a hideg északi szél, megeredt a havaseső és a sok élet ott dermedt munkaközben a virág kegyhén és a röpdeszkán.

Méheim ezidei nagy télben, erősen fogyasztották a mézet. A családokat, hogy éhségükben el ne pusztuljanak, avagy fejlődésükben vissza ne maradjanak, hígított mézzel erősen etetni kell. Egyes családok meganyátlanodtak. Az anyátnevelő családok szerencsésen kikelt fiatal anyái hiába várják nászutjukat, mert egyrészt a herehiány, másrészt a kedvezőtlen időjárás erősen késlelteti megtermékenyülésüket. Igaz, hogy egy-egy szép nap délutánján ott látjuk hosszu percek át, amint nászutjukról vissza-vissza térve a röpdeszkán kecsesen mozognak a sürgölődő méhek között, jelölve annak, hogy utjuk céltalan volt. A családokat fel kell oszlatni, hogy a herefiasítás be ne következzék.

A környékbeli méhekben nagy a veszteség. Sok család a mostoha időjárás következtében az élelem hiány miatt most kezd pusztulni. Segítség nincs, a háboru okozta cukorhiány miatt, tehetetlenségünkben tétlenül nézzük, virágfakadás előtt a méhek pusztulását.

Csolsch Miksa.

Csővár.

A zord márciusra, a még rosszabb április köszöntött be.

Amidőn ősszel, a mintegy másfélszáz méhcsaládot betelelttem, azon gondolat szülemlett meg agyamban, hogy a gazdagra letetelelt méhcsaládaim mézét, a magas mézárakon értékesítve, nem lett volna-e szerencsésen sachtuzás, mint a méhekkel feletetni azt a bizonytalan jövőért. Méheim a telőbe mintegy 13 métermázsza mézet kaptak, a tavaszi etetésre 2 métermázsát hagytam meg, — legyen az akár szükségből, akár spekulatíve, 15 méter-

mázsza méz nem kis értéket képviselt. Dehát a méhész nem a zért méhész, hogy a tőkét is zsebre vágja. És az a sok, talán néhány millió ártatlan méhecske éhen pusztuljon gazdája kapzsisága miatt? A méhész nem kabzsi üzér.

Dacára a rossz, rendkívüli időjárásnak, még mindig remélhetem tőkém kamatos megtérítését, mert eddig még mit sem vesztettem. A természet nálunk még mindig alszik, a gyümölcsfák még csak nem is rügyeznek. Egész áprilisban alig volt 4—5 nap, hogy kevés virágot hozhattak volna háza méneim. A mogyoró, a rossz időben nyílt el, a fűzfák még nem nyílnak, tehát csak a lókörmű szattyuból (Tussilágó farfova) hordhattak valamit.

Nem emlékszem ily zord tavaszra 30 esztendei méhészkezdésem idejéből. Az uralkodó erős, nagyjából hideg szelek, felváltva még havas csapadékkal is, kétségbeejtők a méhészekre.

Méheimet azonban annál nagyobb gonddal gyámolítom. Minthogy most legutóbb már egy hét óta ki sem repülhetnek, különösen most, amidőn a fiasítás javában megindult minden családom, minden harmadnap vízzel hígított elsőrendű vastag mézet, családonként mintegy egy-negyed liter mennyiségben kap. Virágorban sem szűkölködnek. Csodálatos, hogy a múlt évben oly sok virágot traktároztak el méheim, hogy a tartaléklépnek talán 25 százalékát sem tenné ki, amelyben ne lenne kisebb-nagyobb mennyiségben virágor. Ezen virágoros tartaléklépeket használom fel az etetéshez, azokba csurgatva a hígított langymeleg mézet. Nem emlékezem, hogy a méhek oly feltűnően sok virágot halmoztak volna össze, mint a múlt év őszén, bizonyára mejtették a rossz tavaszt, s így meteorológiai érzékük felülmulja, ami sokszor tévesen informáló efajta készülékeinket.

Családaim tehát ily gondozás mellett akadálytalanul fejlődhetnek, s nem egy családom már is oly népes, hogy kénytelen voltam felengedni a mézürbe, s azt is teljesen eltele a sok bogár.

Ha jó idő köszönt be a gyümölcsfa virágzás alatt, mely fákból nálunk igen-igen bőven van, lesz munkaerő annak kihasználására.

Hogy mikor fog az akác nyilni, el sem tudom képzelni. Normális időjárás mellett a gyümölcsfák ilyenkor már javában nyílnak.

Fölötte szükséges tehát ezen rendkívüli időben a méhek gondozása, mert a sok rossz idő után beállhat a jó meleg verőfény, s a természet rakással hozza majd a virágot.

Bár úgy lenne! De aki méheit nem gondolja, megkésik velők.

Pehánka Ödön.

Nemes-vámos.

Méheim az elmúlt télen igen jól teleltek, pusztulás és mézhiány nincs.

En már az elmúlt nyáron vettem kezelés alá 200 családos méhészetet. Az elmúlt év vidékünkön nem elég kedvező volt. Termeltem 20 métermázsza mézet, szaporodott az állomány 80 család méhvel. Tehát 10 kilogrammos átlagot értem el.

Méheim csak március hó második felében repültek ki, mely alkalommal elvégeztem a tisztogatást. De az általános kiröpülés csak április első felében történt meg. Méheim igen szépen kezdenek fejlődni. Már a camral és más erdei virágokról, különösen április 12-től 16-ig nem csak virágot, de mézet is hordtak. 16-án az idő hideg széllel kezdődött. 19-jén reggel fagy, 20-án pedig hó takarja el méheink legelőit. 18. és 19-én egyáltalán nem tudtak kijárni.

Videkünkön az én méhészetemen kívül igen kevés kaptáros méhészet van. Jobbára csak kasokkal méhészkednek.

Ez ideig gyümölcsfa egyáltalán nem virágozott. Ami talán jobb is, mert az őrjössz időjárás miatt méheink ugysem tudnák kihasználni.

Csomai Károly okl. méhész.

Szalárd.

Több méhészujságból, számtalanszor olvastam már, méhésztársaim panaszát, a kaptárak rosszvoltáról, valamint a beteleltetéséről is, hogy melyik kaptárban, miként telelnek a méhek. Egyik-másik méhész a kaptárt okolja, ha méhei nem jól telelnek és kevés mézet adnak. Különösen országos egyesületi kaptárt rosszalják. En már 20 éve,

hogy országos egyesületi kaptárral méhészkedem. A tiszta igazságot írom itt meg. 1916. évben, ősszel beteleltetem, 60 családot és elegendő mézet adtam minden családnak. Mind a 60 család nagyon szépen kitelelt. Egy család sem pszult el. Egyet sem etettem, nem is kell etetni, mivel minden családnak van főlöszleges méze oly bőven, hogy a többi méz el kell vennem, hogy kelő hely legyen a fiasításra. Tehát nem az országos egyesületi kaptár a hibás, ha a méhek elpusztulnak, hanem a méhészt, aki nem telelte be a méheket elég mézzel. Nem kell a méhektől elpergetni az utolsó csep mézet is azzal a gondolattal, hogy azokat majd cukorral eteti télire, mert, aki a méhekkel télire cukrot etet, a méhek egészsége ellen vét, mert a méheknek méz az elesége és nem cukor.

Sok méhészt a kaptárt okolja, ha nem tud sok mézet pergetni. Különösen sok a panasz az országos egyesületi kaptárra, pedig ok nélkül vádolják. Én 1916. évben 35 családtól pergettem 9 métermáza mézet, és ugyanannyi mézük még maradt — téli eleségül. Ha jó mézhordás van, az országos egyesületi kaptárral is lehet méhészkedni eredménnyel, csak kezelni kell és nem csak belenézni. Ha pedig nincs mézhordás, lehet az Boczonádi, amerikai, Neiszter, vagy akár milyen, a mézes bődönök bizony üresen maradnak.

Azt is olvastam, hogy a bételelt kaptárban nem jól telet a méh. Nekem van 6 darab colos deszkából, bételelt kaptáram már vagy 10 éve és mindegyikben nagyon jól telettek még a méhek. Csak elég méz kell nekik.

Én nem török pálcát egyik kaptár felett sem. Mindenki méhészkedjen olyan kaptárral, amilyennel akar. Én teljesen meg vagyok elégedve az országos egyesületi kaptárral, mert ez nekem már nagyon sok hasznot adott.

Tóth József méhészt.

Kérdések és feleletek.

Rovatvezető: Teodorovits Ferenc, m. kir. erdőtanácsos.

A kérdések és feleletek rovatában mindenki szakszerű utasítást, vagy választ kap, ki valamely a méhészetbe vágó kérdésével ez iránt a szerkesztőséghez fordul.

A hó 20-áig beérkező kérdésekre a következő hónap elsején megjelenő lapban válaszolunk, ezen időn túl beérkező kérdésekre pedig a legközelebb jövő számban.

31.sz. kérdés. Gy. J. Okorág. Háromszáz méter hosszú élősvény kerítéshez milyen mézelő növényeket lehet eredményesen ültetni és hol lehet azokat beszerezni?

Felelet. Élősvény telepítéséhez a következő cserjefélék használhatók, megjegyezzük, hogy élősvény csak nyírott állapotban szép, így azonban méhészt szempontjából alig jöhet számításba.

Magas élősvényre felhasználhatók: galagonya, gyuruce juhar (afatatarikum), zelince meggy, tamariskus, cserszömörce, seréfta, bogyfűrt; kutyabenge, olajfűz, közönséges mogyoró, állásfa; vörös gyűrűs som.

Alacsony élősvényre alkalmasak: sóska borbolya, kökény, amorka fruktikosa, fekete ribizke; a loncok sok válfaja, ostormén bangitta, örökzöld puszpáng, ribiskus stb. A cserjék bármely nevesebb falkolában beszerezhetők.

32. sz. kérdés. B. J. Kisujszállás. Müléppréshez mit kell kenőanyagul használni?

Felelet. A müléppréshez kenőanyagul a mézes vizet használjuk. Nagyon jó az a keverék is, melyet így állítunk elő: egy liter vízben feloldunk egy evőkanál mézet s ebbe egy nyolcadliter denaturált szeszt öntünk. Ez utóbbi kenőanyagilagyan használható.

33. sz. kérdés. T. J. Kiskundorozsma. Méhek füstöléséhez dohányt egyáltalán nem kaphatni, dohány helyett milyen anyaggal lehet még a méheket füstölni?

Felelet. Méhriasztó füstöléshez dohány hiányában felhasználható egy vastagabb minőségű ócska vászonrongy, jobb ennél a száraz, korhadt fa és fatapló. Használják még füstölőül a nád megszáritott bugáját, de a száritott marhatrágyát is.

34. sz. kérdés. Ifj. K. S. Kunhegyes. Egyik anyanevelőm átvizsgálásánál az anyát épnek és egészségesnek találtam, ennek dacára a méhek nyugtalanok voltak és erősen zugtak. Az okot kerestem és csakhamar észrevettem, hogy dacára az anya hibátlanságának, egyetlen fiasítás sincs a családnál, ellenben az egyik kereten szépen kiépített anyabölcső volt és abban jól fejlett pondró. Feljegyzésem szerint az anya második éves. Mivel magyarázható e szokatlan eset?

Felelet. A méhek nyugtalanosságából és zugásából következően, az anya hibás és az anyabölcsőben talált pondró valószínűleg álanya petéjéből kelt. Bizonyosabbat ez esetre nézve csak a családnak további megfigyelése nyújthat.

Külföldi lapszemle

Rovatvezető: KABOS ZOLTÁN.

A »Preussische Bienenzeitung« a következő tudósítást hozza:

A brit méhtenyésztő szövetségben legutóbb részletesen foglalkoztak a mézharmattal, mely alkalommal azon eredményre jutottak, hogy kétféle harmatfaj különböztethető meg, u. m.: az egyik, amely a növénytetű által keletkezik, a másik pedig a levelek kiválasztása következtében.

Azon rovarok, melyek a leveleket megtámadják, a felszívott nedveknek csak egy részét birják elemészteni, a legnagyobb részét azonban kiválasztják. A levelekből való kiválasztás a levél alsó felén kis cseppek alakjában történik. A cseppek egyik levélről a másikra hullanak.

A két harmatfaj némely vonatkozásban különbözik egymástól.

A levelekből való mézharmat meleg, csapadékos éjszeleken, a rovarmézharmat pedig csak nappal képződik.

Mennél forróbb a nap, annál bőségesebb a létrehozott mennyiség, főképpen a déli időben.

A harmatfajok összetételében mutatkozik különbség.

A nektár nád- és szőlőcukorból áll. A mézharmatmész azonfelül még nagymennyiségben tartalmaz deksztrint, gummit és egyéb cukorfajtát, mint például mamitot is, mely főleg a jávorfában van nagyobb mértékben.

A levelek kiválasztásából való mézharmatmész inkább a virágnektárhoz hasonlít.

A virágmész tudvalevően balfelé polarizál, a mézharmat pedig inkább jobbfelé; miből azon nézet alakult ki, hogy a jobbfelé forduló mézfajták mind hamisítva vannak. Azonban most már ismeretes, hogy jobbfelé polarizáló valódi méz is van, mint például a fenyőmész.

Ha a mézharmatmész és fenyőmész a Haenle-féle dialízis alá vonjuk, akkor egy balfelé való visszafordulás észlelhető, míg a rovarok által képzett mézharmatmész jobbfelé polarizálódik.

A »Leipziger Bienenzeitung«-ban olvassuk a következő megszívlelésre méltó közleményt:

»Hallatlan árakat követelnek a méhészek mézviaszkért a műlépgyárosoktól, azon okból, mert viaszkefériók, gyógyszerészek, droguisták, gyertyagyárosok stb. állítólag minden elképzelhető árat megadnak. Ennek következményeképpen mi is a mi múltéinket csak igen magas áron ajánlhatjuk. A méhészek tehát saját husukba vágnak, ha ahelyett, hogy arról gondoskodnának, hogy a mézviasz a méhtenyésztés javára fordíttassék, viaszukat gondolkodás nélkül a legtöbbet ígérőnek odaadják. Elvégre egyebekre is kellene tekintettel lenni, főleg a kezdőkre utalunk, kiknek okvetlenül kell műlépeket vásárolniuk. Nagyon ajánlatos viaszot műlép ellenében becserélni. Minden méhgazdaság szép tiszta viaszkezt megfelelő nagymennyiségű műlépet kész átadni. Ezért ez legyen jelszavunk: Mézviaszot csak méhtenyésztésre!«

*

A Hamburgban megjelenő »Generalanzeiger für Hamburg-Altona« egyik számában olvasható az alábbi, a szövetséges Németbirodalom méhészeinek önzetlenségét felette jellemző s szép világitásba helyező közlemény:

»A közvetítő kereskedelem eltiltása a mézárusitástól.

Schleswig-Holsteinből arról tudósítanak bennünket, hogy méhtenyésztő körökben a magas mézárak ismételtén kifogásoltattak és ezen már-már az uzsorával határos árakba nem akarnak beleenyugodni. A méhtenyésztőknek rossz telük és rossz tavaszuk volt. Sok méhcsalád pusztult el. Juniusban a nedves időjárás egész állományokat tett tönkre. Ennek ellenére a méhészek fontonként (fél kg.) csupán 1.50–2 márkát állapítottak meg a béke idején megszabott volt 1 márkával szemben. A mostani hallatlan mézárakért a méhészek tehát semmiképpen sem okolhatók, hanem az árak ezen túlhajjtása a közvetítő kereskedelmet illetőleg a mézősszevásárlókat terheli.

Különféle nagy méhészegyesületek ennél fogva azon határozott tervvel foglalkoznak, hogy jövőben a mézkereskedelemben a közvetítőket és összevásárlókat kikapcsolják és hogy a mézet csak közvetlenül a fogyasztónak adják el. Ezen terv már tavaly nyáron meg volt, az indokolatlan árfelhajtást előre látták és így a maximális árak után való feljajdulás indokolt. Valószínű, hogy ez évben a közvetítő kereskedelem teljesen ki fog rekeszteni, mert mindinkább az a szándék lép előtérbe, hogy a méz a folyó esztendőben a községek szövetségének elfogadható áron közvetlenül rendelkezésre bocsáttassék.

KERTÉSZET.

Rovatvezető: Borbola István.

Rügy furró.

Nagyon fontos a méhészetre, hogy a gyümölcsvirágzás minél gazdagabb legyen, mert abból hordják méheink tavaszi fiasításukhoz a szükséges élelmet. A legtöbb helyen egyedüli tavaszi méhlegelőt kizárólag a gyümölcsfa nyújt, elsőrendű érdeke tehát a méhésznek, hogy a gyümölcsfák virágzását semmi se zavarja.

Legáltalánosabban elterjedt gyümölcsünk az al-

ma, ez szolgáltatja tehát a legtöbb gyümölcsvirág-mézet. De mert talán a legelterjedtebb gyümölcs, legtöbb ellensége is van. Bántja a vértetű, a különböző hernyók, a mézharmat, de legfőképpen a rügyfurróbogár. (Anthonomus pomorum).

A gyümölcsstermelők igen jól ismerik azt a jelenséget, hogy tavasszal az almafa némely bimbója nem nyílik ki tökéletesen, — hanem a széleikkel egymáshoz tapadt szirmok egy tokot alkotnak, megbarnulnak és elszáradnak, végre pedig lehullanak.

De nemcsak az almának van e betegsége, előfordul az a körtefán is, ami pedig szintén jó mézelő virágot hoz.

A körtefán azt látjuk tavasszal, hogy a rügyek némelyike nem fakad ki, hanem mind jobban összeszáradva tönkre megy; ezt az utóbbit a gazda — hacsak a baj nem igen nagy — már ritkábban veszi észre, mert az elpusztult rügyek nem oly szembeötlők, mint az elhervadt barna bimbók.

Az ilyen tönkrement almabimbót vagy körte-rügyet felbontva, belsejében egy jókora rizskásaszem-nagyságú lábatlan pondrót találunk, amely nem egyéb, mint a rügyfurró bogár lárvája s a kár okozója.

Ez a lárva a rügyben, illetőleg a bimbóban később bábbá alakul, mely már nem táplálkozik; a bábból pedig a bogár fejlődik ki.

A bogár. A körte-rügyből és almabimbóból kibújó bogár azonban nem egyforma, az almabimbóban az almarügyfurró (Anthonomus pomorum), a körte-rügyben a körte-rügyfurró (Anthonomus piri) fejlődik ki. Lássuk ezek ismertetését.

Az almarügyfurró jókora almamag nagyságú bogár; fejének eleje előre felé igen megnyult, hosszúsága (fejének nyult része u. n. orrmánya nélkül) 3.5 mm., vöröses barna; a szárnyfedő hátulsó harmadában egy-egy világosabb harántos sáv van, mely a szárnyfedő külső szélének közepe táján ered s egyre keskenyedve, ferdén a középvonalig ér, úgy hogy ez a sáv mindkétfelől a szárnyfedő felszínén összevéve, egy előre felé nyitott V-alaku szögletet alkot. A harántos sáv feketés színnel és több kiemelkedő fehér szőrösomóval van övezve.

A körte-rügyfurró az előbbihez nagyon hasonló, de valamivel kisebb és zömökebb és a szárnyfedőkön lévő világosabb harántos sáv nem ferdén, de merőlegesen halad a középvonal felé.

Az almarügyfurró kora tavasszal elhagyja téli bújóhelyét (kéregrepedések, levelek közt, földrögök alatt) s a törzsön mászva, felvándorol a fára, ahol párzás után a nőstény hossza nyult fejével a fejlődő virágbimbó oldalán lyukat rág és belsejében egy mákszem-nagyságú szennyesfehér színű petét rak. Ebből kel ki a kártékony lárva, vagy pondró, amely a bimbó fenekén élőködik s mindaddig növekedik, míg csak bábbá nem alakul át, hogy végül ismét bogár-alakot öltson magára. Ezek szerint a bogárnak petéből való kikelésétől számítva egészen tökéletes kifejlődéséig csak igen rövid, 3–4 heti időszak szükséges. A bogár ezután egész nyáron át a fa leveleit rágja, ilyen alakjában áttelel és csak tavasszal keresi fel a nőstényt párzás végett.

A körte-rügyfurró életmódja hasonlít az előbbiéhez, csak hogy a nőstény nem a körtefa bimbóját, hanem annak rügyét támadja meg s ebbe rakja petéjét, míg tehát az almarügyfurró lárvája csak egy almabimbót tesz tönkre, addig a körte-rügyfurró lárvájának egy egész rügy, tehát rendszerint több bimbó és sok levél esik áldozatul.

Védekezés. A rügyfuró bogarak ellen oly módon lehet védekezni, hogy a bogarakat az almafáról, különösen az első melegebb tavaszi napokon, amidőn a bogarak az ágakon párzanak, a fa alá terített lepedőre, ponyvára lerázzuk és azután meleg vízbe belefójtjuk. Minthogy a nőstény összes petéjének lerakására több nap szükséges és a petelerakás két hétig is eltart, tanácsos a bogaraknak ily módon való irtását gyakran megismételni, sőt mindaddig folytatni, amíg csak rázáskor bogár hull a fáról.

Hogy pedig az emellett is életben maradt bogarakat is elpusztítsuk, e célból ősszel (szeptember hó folyamán) a fák derekára az elágazódás alatt széna- vagy szalmakötelet kell kötni s az itt telelésre meghuzódó bogarakat azután a tél folyamán (decemberben, januárban) kötelestül együtt elégetni.

K Ü L Ö N F É L É K .

Krenedits Ferenc miniszteri titkár, a méhészeti szakosztály vezetőjét szép kitüntetés érte. Nevezetesen a király a földmivelésügyi miniszter előterjesztésére a miniszteri osztálytanácsosi címet és jellegét díjmentesen adományozta neki. Krenedits Ferenc a minisztérium méhészeti osztályának évek óta önálló vezetője. Tevékenységét, önzetlen munkáját és elért sikereit mindnyájan ismerjük. Kitüntetése bizonyára még nagyobb, előrelátó, körültekintő és önzetlen munkálkodásra fogja ösztönözni a magyar méhészet érdekében, melynek eddig is kiváló munkása volt. A magyar méhésztársadalom örömmel üdvözli őt kitüntetésé alkalmából.

Méhészeti tanfolyam Szegeden. A rokkant katonáknak méhészekké való kiképzésére Szegeden megtartandó méhészeti tanfolyam nem csak elméleti, de gyakorlati is lesz. Szükséges e célból, hogy a gyakorlati rész oly időben legyen, amikor a tanujni akaró rokkant legtöbbet lásson a méhek életéből. Más években erre legalkalmasabb volt a május hó második fele. Az idején azonban időjárás a méhek életében is eltolódást idézett elő és a május május hónapban történő dolgok az idén valószínű csak június hónapban zajlanak le. Erre enged következtetni különben a különböző meteorológiai jelentések is, a melyek kivétel nélkül hívós, csapadékos, fagyos és szeles időjárásúnak jelzik májust. Ily körülmények között persze céltalan volna a tanfolyamot a kitűzött május 20-án megkezdeni és azt ezért egy későbbi időpontra kell elhalasztanunk, amelynek közelebbi határidejét jövő havi lapunkban közöljük.

Élő méhek szállítása. Ez évi április havi lapunkban megírtuk, hogy az élő méhek gyors és kedvezményes díjtétel melletti szállítása iránt kérvénnyel fordultunk a kereskedelemügyi minisztériumhoz. Kérelmünk eljuttatásáról az alábbiakban értesít nevezett minisztérium:

»Csongrád vármegye és Szeged szab. kir. és Hódmezővásárhely th. városok főispánja utján hozzám intézett kérvényére értesítem a szerkesztőséget, hogy az élő méheknek rajszállító ládáiban postán való szállítására kért díjkedvezményt sajnálatomra nem engedélyezhetem, mert az általános érvényű díjszabályzat díjtételei alól kivételt tenni és a küldemények tartalma alapján kedvezményeket nyújtani, törvényes felhatalmazásom nincsen.

Méltányolva azonban a szóban forgó küldemények szállításához fűződő közgazdasági érdeket, a másolatban ide zárt rendeletben utasítottam a m. kir. postahivatalokat, hogy az élő méhtartalmu csomagokat különös gondnal kezeljék, gyorsan szállítsák és kereskedelem nélküli kézbesítsék.

Budapest, 1917. április hó 26-án.

A miniszter rendeletéből:

FOLLÉRT KÁROLY,
posta- és táviráda vezérigazgató.

Másolat Kereskedelemügyi m. kir. minister. 25696/1917. sz. Posta- és Táviráda Rendeletek Tárába.

Figyelmeztetés élő méheknek gondos és gyors szállítására. 25696.

A román betörés folytán nagyon sok erdélyrészi méhészet pusztult el, melynek mielőbbi helyreállítása fontos nemzetgazdasági szükség.

A rokkant katonák is ezrével képeztetnek ki méhészekké, mert a méhészkedés kevés tőkebefektetést igénylő és igen jól jövedelmező foglalkozás.

Ugy az erdélyrészi méhészetek helyreállítása, mint a hadirokkantoknak méhekkal való ellátása csak távoli vidékekről szállított méhrajokkal lehetséges. A méhrajok szállítása az ugynevezett rajszállító ládikákban történik, melyeknek sulya méhestől, mézestől nem haladja meg az 5 kg-ot.

Minthogy ezen méhrajok gondos és gyors szállításához fontos nemzetgazdasági érdek fűződik: felhívom a postahivatalokat, hogy ezeket a küldeményeket éppen oly módon kezeljék és továbbítsák, amint ez a gyorsan romló tartalmu csomagokra van elrendelve. Ehhez képest a felvevő postahivatalok a méhrajszállító ládikákat a címoldalon, lehetőleg a rendeltetési hely mellett, tenyérszerű nagyságú négyszög alakú felirat nélküli piros papírlappal ragasztsák meg, mindenkor a legelső alkalommal továbbítsák, a mozgó (kalauz) postáknak a főkocsiba adják át, viszont a mozgó (kalauz) posták az szóban forgó csomagokat a főkocsiban helyezték el, végül a kézbesítő hivatalok azokat késedelem nélkül kézbesítsék.

Budapest, 1917. április hó 26-án.

A miniszter rendeletéből:

FOLLÉRT s. k.,
posta- és táviráda vezérigazgató.

Méhészeti alosztály a Szegedi Gazdasági Egyesületben.

A Szegedi Gazdasági Egyesület egyik ülésén elhatározta, hogy saját tagjai közül méhészeti alosztályt alakít. E célból Bokor Pál h. polgármester, gazdasági egyesületi elnök elnökle mellett folyó évi április hó 7-ikére egy nagyobb bizottságot küldött ki, amely az alosztályt megalakította és tisztviselőikül a következő tagokat választotta meg; elnök: Teodorovits Ferenc m. kir. erdő-tanácsos, ügyvezető-elnök: Borbola István főispáni titkár, a »Méhész-Ujság« szerkesztője; társalelnök: Vékes Imre, a Szegedi Vidéki Méhésztársulat elnöke; titkár: Dr. Gerle Imre, gazd. egy. titkár; jegyző: Csikos Ferenc, tanító. Választottak még tíz tagból álló választmányt: Fodor Jenő, városi tanácsnok; Borbola Jenő dr., rendőrkapitány; Lengyel István, tb. rendőrkapitány; Lichtenegger Gyula, nagybirtokos; Pataky János, földbirtokos; Herbach Lajos, városi főkönyvvivő stb. méhészekből.

E méhészeti alosztály április hó 21-én tartotta első ülését, amelyen a mézelő fák szaporítása és kaptárak készítése ügyében hozott határozatot. A hozott határozatot a Szegedi Gazdasági Egyesület hajtja végre.

Méhtetvek elleni védekezés. Némely években méhek sokat szenvednek a méhtetvektől. Különösen előszeretettel lepik meg a királynékat ezek az élősdiek. Némely években egy-egy királynét 50—60, sőt több méhtetű kinozza s ha a méhészkész későn veszi észre a bajt, vagy egyáltalán nem is gondol arra, hogy méhcsajádjait élősdiek kinozzák, igen hamarosan érzékeny kárt szenvedhet. Pedig ezen élősdieket elpusztítani csupán néhány fillér ára darabos kánfor szükséges. A meglepett méhcsalád kaptárának fenekére papírt, lehetőleg kemény papírt helyezünk és a papírra 1—2 darab darabos kánfort teszünk. A kánfor maga a tetveket elpusztítja és másnap már holtan hevernek a papírlapon, amelyet egyszerűen eltávolítottunk a kaptárból.

Virágporos keretek felhasználása. Vannak évek, amikor annyi a virágporos keret, hogy ősszel inkább szeretne a méhészkész ezek helyett mézes kereteket készíteni. Az ilyen virágporos keretek azonban még sem fölöslegesek, mert azokat igen előnyösen fel lehet használni az egyes rajoknál. Hogy a megkeményedett virágporos keretek kihasználhatók legyenek, ahhoz bizonyos hőmérséklet szükséges. Tavasszal, midőn még hívós az időjárás és ilyen megkeményedett virágporos kereteket adunk be a méheknek, annak nem sok hasznát veszik, mert még a legerősebb méhcsaládok is többnyire lerágnak és kárba vész a munkájuk, mivel a kirágnak és a kaptár aljára lezuhalt csontkeménységű virágpor csomók csupán csak szemetet, mojyfészket alkotnak. Az ilyen kereteket legcélszerűbb tehát melegebb időben a fészkek bővítésére beadni. De még célszerűbb azokat rajoknak beadni, mivel rajzáskor amúgy is melegebb az időjárás, másrészt a rajok maguk is nagy melegt fejlesztenek ki. A raj az ilyen megkeményedett virágporos keret azonnal meglepi, kitisztítja s a virágport viaszépítésre használja fel. Öröm nézni, hogy az ilyen kereteken milyen odaadással dolgozik a raj, míg ellenben,

ha ilyen keretet tavasszal akármilyen erős családnak is adjuk, az csak kinöbödik rajta és csupán hazonnélküli bajt okoz.

Méhkenyér készítése. 5 dlgr. barnára égetett cukor, 5 dlgr. bor. A kettő feloldva egy edénybe teendő, amelyhez 4 tojássárgáját adjuk, ehhez 15 dlgr. mézet és 5 dlgr. szódicarbónát és egy kevés tört fahéjat. Mindezt jól összekeverve, 30 dlgr. lisztet vegyítünk hozzá és a megmaradt 4 tojásfehérjét habbá verve, kevés sóval hozzáadjuk. Az elként összeállt tésztát gerezdes, vagy törött dióval megszórva, megsütjük. Kihűlés után feldarabolva, kitűnő és jó tápláló eledel tejhez, teához és borhoz. Két hónapra is elvégezhető, ezért hadifogságban levő hozzátartozóinknak bátran elküldhetjük.

Érdekes tudnivalók a méhek körül. Az anyaméh februártól augusztusig petézik és naponta 700—3000 petét képes rakni. Egy méhesalád napi mézgyűjtését minden 1000 dolgozó méh után 2 és fél—7 és fél deka mézre lehet venni; 1 kilogramm lép építéséhez a méhek 10 kg. mézet és 1 kg. virágport fogyasztanak el. A méh kifejlődéséről tudnunk kell még azt, hogy a teljes kifejlődés az anyaméhnél 16, a dolgozónál 22 és a hereméhnél 24 napig tart; az anyaméh 3—5 évig él, a dolgozó másfél-kilenc hónapos kort ér el, a here élete 3 hónapig tart.

A Tiszántúli Méhészegylet hivatalos közlései. 1. Személyi hírek. A Budapesti Közlöny folyó évi április hó 17-iki száma közölte Ipolyi-Keller Gyula gazdasági akadémiai igazgató urnak, a nagyváradi földművelésügyi miniszteri kirendeltség vezetőjének kitüntetését. Öfelsége a király Ipolyi-Keller urnak a Hadi Állatvédelmi Bizottságban kifejtett buzgó és eredményes munkássága elismeréséül a miniszteri tanácsosi címet adományozta.

Ipolyi-Keller öméltségát, egyesületünk alelnökét és megalapozóját, megleghangu táviratban üdvözlöttük.

Ugyanezen alkalmából lett kitüntetve egyesületünk tevékeny tagja Márkus Tibor dr. miniszteri fogalmazó ur is a koronás aranyéremkereszttel. A legzesebben gratulálunk.

2. Emlékeztető. Az egyesületet érdeklő mindennemű levelezés Niedermann Antal ügyvezető elnök címére (Nagyvárad, Gerliczy-utca 3.) intézendő. A pénz- és értékküldemények Szilágyi Béla pénztárnok címére (Nagyvárad, Postapalota 54.) küldendők.

3. Visszapillantás. A Tiszántúli Méhészegylet 1916. évi december 28-ikán alakult meg. Hivatalos működését 1917. január hó 1-én kezdette el. Első választmányi ülését 1917. február hó 23-ikán tartotta.

4. Egyesületünk hivatalos helyisége Nagyváradon, — Tisza Kálmán-tér 9. szám alatt van. Itt, az állami keltető telep, háztartási iskola és mintaméhes épületében, Ipolyi-Keller öméltségára szives intézkedése folytán kaptunk ideiglenes szállást.

5. Tagjaink létszáma: 1917. január 1-én alapító 1, rendes 244, összesen 245 tag; 1917. február 23-ikán alapító 4, rendes 299, összesen 303 tag; 1917. március 31-ikén alapító 9, rendes 547, összesen 556 tag; 1917. április hóban lapzártkor alapító 10, rendes 670, összesen 680 tag.

Alig négy hónapi működés után bizonyára elég tekintélyes eredmény. Mindazonáltal egyesületünk tagjait és híveit további vállvetett munkára és a taggyűlés minél szélesebb körben való kiterjesztésére hívjuk fel. Tartsuk szem előtt, hogy egyesületünk területén 10.000 körüli méhészt él, akiknek csak kis töredéke sereglett eddig zászlónk alá!

6. Ingyen könyvek. Azon tagtársainkat, akik Valló-féle Vezérfontalat kértek, értesítjük, hogy a kiosztást folytatjuk, mihelyt a földművelésügyi miniszteriumtól megfelelő új készletet kapunk.

Kasos méhésztársainknak a Bessenyei-féle »Utmutató a kasos méhészek számára« című hasznos füzetet ingyen és bérmentve küldjük meg, ha letelezőlapon kérik.

7. Kettős tagság. Azon tagtársainknak, akik a hivatalos lapunkat más címen kapják, kárpótolni igyekszünk. E célra Boczonádi »A méhek élete« című könyvét szemeltük ki. Tessék jelentkezni!

8. Tagdíjfizetés. Tagjaink egy része még nem fizette be idej tagdíját. Kérjük a hátralékosokat, hogy az esedékes 4 koronát mielőbb küldjék be pénztárnokunknak, — különben a hivatalos lap járatása iránt nem tudunk véglegesen intézkedni.

9. Értesítés. Egyesületünk nagy akciója, az etetésre szolgáló cukor ügye, még a múlt hó végén megérkezett a fölterjesztésre. A rengeteg munkával összállított főkimutatásban 1848 méhészt szerepel 29.340 méncsaláddal. A pótkimutatásba az elkésett jelentkezők kerültek: 107 méhészt 1567 törzsszel. A folyó évi teljes szükségletre 3.160, sürgős etetésre 950 métermázsa kristálycukrot kértünk. Reméljük, hogy ez az ügy, melyet közben meg is sürgettünk, fontosságához mérten gyorsan és kedvezően lesz elintézve.

A mézelő csemeték kérdése, — az idő előhaladottsága miatt. — csak a Folyó év őszén valósítható meg, — magvakat esetleg még a tavasz folyamán kaphatunk.

A kanadai istápfülből (Solidago canadensis) Nemes Győző méhésztanár ur szivesége folytán egy kisebb mennyiség szétosztásra került. Ezt a mézelő növényt tovább szaporíttatjuk és jövőre szélesebb körben elterjesztjük.

10. Gyékénykasok szállításánál Matuska István gazdasági iskolai igazgató tagtársunk (Nagykároly, Szatmár-megye) egyesületünk tagjai részére elsősegélyt biztosított és árengedményt helyeztet kiállításba. Fogadja érte hálás köszönetünket!

11. A károsult erdélyi méhészek javára Lukács György-é érdemes tagtársunk (Monostorpályi, Biharmegye) 48 törzsből álló méhésztének idej rajszaporulatát ingyen felajánlotta. A jelentkezés egyesületünk útján történik, — mi sorban közölni fogjuk az arra érdemeseket az adományozóval.

Tiszántúli méhészek! Ki folytatja ezt a szép és hazafias példaadást?

12. Felhívás. Tagtársainkat és minden jóérezű méhészt arra kérünk, hogy a méhlegelő ellen elkövetett kihatásokot (akácfák irtása, stb.), a méz- és viaszértékesítés terén, valamint a méhészeti cikkekkkel való kereskedelemben észlelt visszaéléseket azonnal hozzák tudomásunkra, hogy a szükséges védekező lépéseket teljes nyomattal megtehessek.

Nagyvárad, 1917. április hó közepe.

Az elnökség.

Szerkesztői üzenetek.

K. Gy. Gyálpusztá. A kérdéses kaptárt a szegedi kerületi börtön igazgatósága március hóban 46 koronáért készítette megrendelésre. Most azonban a rabok mezei munkára lettek kiadva, megrendeléseket nem fogad el. Kühne Ferenc utóda budapesti cég ugyanezt a kaptárt 93 koronáért szállítja ezidőszent.

S. M. Tenke. A tévesen hozzánk beküldött 4 korona tagsági díjat illetékes helyére küldtük.

Sz. S. Csengerujtalu. Kérjük közölni, hogy mely számok veszték el a postán, hogy azokat pótlólag megküldhessük.

N. S. Temesvár. Minket a cikkíróhoz maga az ampelologiai intézet igazgatósága küldött, mint olyan egyénhez, ki az ő kerésükre a cikkben foglaltakat tanulmány tárgyává tette. Nem vonjuk kétségbe, hogy kutatását szóbanforgó ur önállóan és előbbi kutatásoktól függetlenül végezte és éppen ezért csak nagy köszönettel tartozunk kitaró munkájáért. Az ő eredménye csak igazolja dr. Bálint Sándor egyetemi m. tanár 24 év előtti állítását.

KISHIRDETÉSEK.

Minden kishirdetés beiktatása legalább 1 kor. 50 fillérbe kerül és 10 szó lehet, minden további szó 10 fillér, vastag betűből 24 fillérbe kerül. — A kishirdetések díja előre beküldendő. — Ha címet a kiadóhivatal adja meg, válaszbélyeg melléklendő.

Keresek megvételre egy »Universal« gőzviasz olvasztó prést, használt Hanemann rácsot 20—26—30 cm-es darabokban, esetleg nagyobb táblákban 4—5 □ métert, továbbá roncsolt lépeket és tiszta méhviaszt. **NAGY FERENC** méhészt, Szilágycseh.

Veszek méhet, (méhest) nagyban 20 családon felül. Ajánlatot a keret méret, minőség, lépmennyiség és ár megjelölésével kérek. Közvetítést díjazok. MISKOLCZY FERENC, Baja.

Keresek szerény igényű méhészt, ki a kaptár készítésben is jártas Bizonyítványokkal ellátott ajánlatok a fizetési igények megjelölésével **Schwarz Samuné Nagykeréki**, Biharmegye címre küldendő. Ugyanott 18 méhtörzs eladó.

Méhtörzseket és méhrajokat vásárok, ár megjelölésével ajánlatot kérek: Borbola István főispáni titkár, Szeged.

Idej pergetésű virág- és akácmézet legmagasabb árért vásárlunk. Ajánlatokat „Valódi méz“ jellegre a **Méhész-Ujság** kiadóhivatalába kérünk. Mézre előleget adunk, edényt küldünk.

Jó minőségű **gyékény kasokat** szállítok, bármily mennyiségben. Kisebb kas darabja 5.— korona, nagyobb kas darabja 5.50 fillér. **LŐRINCZ GYULA**, Tyukod. Szatmár megye.

A német, osztrák és magyar méhészek 59-ik vándorgyűlésén Pozsonyban 1914. évben a M. Kir. Földművelésügyi Minisztérium tiszteletdíjával és díszoklevéllel kitüntetve.

MUDROCH ANDRÁS

első délmagyarországi keresk. és vándorméhészete.

UJVIDÉK, Galamb-utca 8. szám

Szállít; eredeti bánáti rajokat és kitenyészett fajanyákat Henger műléppresen készült, szavatolt, tiszta méhviasszból elsőrendű műlépet. A műlépet a viasz napi ára szerint számítom.

Tiszta salakmentes méhviassz műléppé való kidolgozását elfogadom olyképen, hogy a címemre bérmentve beküldött 3 kg. tiszta méhviasszért, 2 kg. elsőrendű műlépet tetszés szerinti darabokra felszabdalva bérmentve küldök. Szavatolt tiszta méhviassz, valamint száraz sonkolyt a legmagasabb napi áron veszek.

Élő méhekről és műlépről szóló árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldök.

MÉZET,

VIASZT VESZ mindenkori legmagasabb napi áron, edényt, pénzt előre küld: **Hoffmann János** termény-kereskedő, **SZEGED**.

Szegedi Takarékos és Hitel Részvénytársaság.

Szeged, Vár-utca 7. sz. I. emelet (Főposta mellett.)

Kölcsönöket nyújt előnyös feltételek mellett ingatlanokra és értékpapírokra.

Értékpapírokat vesz és elad napi áron.

Legmegbízhatóbb a **Leinzinger-féle** hajfestő. Szigoru titoktartás mellett kapható a haj-, bajusz-, szakáll festésére, világos barna, barna, fekete színben, pontos leírással dobozonként **4 koronáért**.

LEINZINGER GYULA

gyógyszertárban. — Szeged, Széchenyi-tér.

Örömsugár villan gondos méhész arcán. **Megtalálta végre!** Évek hosszú során Mit oly epedve várt, kísérleti nyomán Előállítja már — jó méhviasszból ám! — Szállítja is folyton a „**Ludwig-műlépet**“, Ritzmann Lajos méhész, kérjen árjegyzéket,

Melyet frankó küld szét s abból rendelje meg, Méhészetbe vágó s az összes jó cikket.

Ritzmann Lajos

műlépgyáros és kereskedelmi méhész, **Ókér** (Bácska). —

Mig a készlet tart,

megrendelhetők a következő munkáim:

1. „Természetesség a méhészetben“ című könyven 200 o'd. 60 ábrával, különös tekintettel a kezdő méhészekre. Portómentesen 3 kor. 50 fillér. — 2. „**Méhállományunk nemesítése**“ című pályamunkám. Portómentesen 50 fillér. (Belyegben küldendő be).

Előjegyzéseket elfogadok:

3. „Természetesség a méhészetben“ című könyvem bővített kiadására Ára 5 korona lesz. 4. „**Utolsó virágok**“ című művemre Ára 1 korona lesz. 5. Számos érdeklődésre közöm, hogy saját rendszerű **zsilipes kaptáramat**, melyből a rajt kiszállás nélkül elfogni és a mézet méhszurások nélkül elszedni lehet, helyben 40 koronáért készítek.

DONÁTH ALADÁR,

m. kir. méhészeti szaktanár. Kolozsvár, Ferencz József-ut 81

Nyári méhlegelő **Dracecopolum**, **Moldavicum** (petyegetett pófoka) — virágnagvai 1 adagja ára 1.20 K. — A pénz előzetes megküldése után szállítja franco — **LENCZ GÉZA**, — **SZABADKA**, szegedi szőlők.

Erős törzsektől származó **RAJOKAT** szállítok május 20-ig 25 koronáért, május 20—30-ig 20 koronáért, június 1—15-ig 15 koronáért és június 16—30-ig 12 koronáért. — A rajokat Tolna-Möcsi vasut állomásra szállítom, szállító ládáér 6 koronát számítok fel, mit ha bérmentve visszkapok a 6 koronát megteítem. — A raj ára előre fizetendő.

Hetyéssy Lajos községi jegyző, — Tolna. —

Irodalmi ujdonságok!

kaphatók, vagy megrendelhetők a **Szent István Társulat** könyvkereskedésében. — **SZEGED**, — Kárász-utca 10. szám.

Agoston: Zsidók útja K 6. **Balló:** Olajfestés mestersége K 5. **Biró:** Lilia K 4. **Croker:** Faluszépe K 4. **Desi:** B. Jósika Miklós K 16. **Dumas:** Fekete tulipán K 5. **Fehér:** Akik megtalálták egymást K 1.60. **Fieber:** Modern művészet K 5. **Frigyes:** Házi vegyész K 2. **Ij. Gonda:** A fiatal leány otthon 2 kiadás 4.50. **Kacér:** A király aludni akar K 4. **Karinthy:** Igy láttatok ti K 3. **Kálnoki:** Áldott lelkű Márta asszony K 3. **Madellung:** Kárpátokon, innen és túl K 3. **Mihályfi:** Magyar koronázás 50 fill. **Országos magyar szépművészeti muzeum** Budapest A régi képtár teljes katalógusa az összes képek hasonmásával I. rész (román nemzetek) vászonkötésben K 4. **Prohászka:** Hervadt tulipán K 1.20. **Surányi:** A Friani pava K 4. **Szabó:** Magyar festőművészet K 5. **Szederkényi:** Lángok-tűzek K 4.50. **Szende:** Hogyan kell az adóvallomásokot kitölteni K 3

Méhészeti, gazdasági könyvekből állandó nagy raktár.

Eladó elsőrendű mézelő vidéken, 200 rőpnyilással felszerelt modern, **zárt méhészet** 1000 öles telken, **5 szobás lakóházzal**, termő gyümölcsösselel, vasut állomás mellett. — Címet megadja a kiadóhivatal.

Hogyan fizet legjobban a méhészet?

Ugy, ha kaptár és eszközszükségleteinket, úgy szintén a többi méhészeti kellékeket a szigoru an szolid, jóhírnevű és már 32 év óta fennálló

Kühne Ferenc utóda

első magyar kereskedelmi méhtelepénél.

Budapest, I., Attila-utca 91. sz. szerezzük be.

Gazdagon illusztrált és sok ujdonságot tartalmazó, az 1917. évre szóló főárjegyzéke, méhészeti utmutatóval együtt, szívesen, ingyen és bérmentve küldetik.

FOGEL EDE

réz- és bádógáru gyári ipartelepe:
Szegeden, Kossuth Lajos-sugárut 14. szám
és Török-utca 2. sz. sarok.

Mintaraktára: Takaréktár-utca 8.

Ajánlja saját gyártmányu mézes bődönjeit és szőlő permetezőit. Javit minden fajtájú permetezőt.

Telefon: 645. és 1045. Alapitva: 1892. évben.
Vidéki megrendelések soron kívül intéztetnek el.

Főlümulhatlan és az is marad a „Ludvig“-féle mülép,
melynek legtokéletesebb alakját hozom forgalomba.

A „Ludvig“ mülép tiszta méhviaszból készül és mivel természetes méhviasz sem el nem nyulik, sem el nem hajlik szakszerű kezelése mellett, még ha a legerősebb rajnak adjuk is és a legnagyobb kaptárhőségnek volna kitéve.

Aki egyszer kísérletezett „Ludvig“ müléppel, többé nem fog mást használni. A méhészek urak önmagukkal tesznek jót, ha kísérlet képpen meghozatják „Ludvig“ mülépet, amely minden kiállításon, ahol be lett mutatva, dicséretben és díjazásban részesült. Gondolja meg Ön is tisztelt olvasó »aki mer, az nyer« és ne mulassza el megrendelni a „Ludvig“ mülépet.

A lépeket tetszés szerinti tekersekben, vágatlanul, bármily hosszúságban, vagy szélességben szállítom **kilónként 22 K.**

Ki saját termelésü viaszát kívánja feldolgoztatni mülépnek, munkadíj 2 kor. 50 fillért számítok fel és jótállást nyújtok az iránt, hogy az általa beküldött viaszt dolgoztatott fel.

A **rendelés beérkezési napjától** számított 2-3 nap alatt minden rendelés elintéztést nyer.

Tiszta, salakmentes, garantált »éhviaszt bármily mennyiségben veszek, méhészeti kellékekről összeállított képes árjegyzékemet kívánatra bárkinek ingyen s bérmentve megküldöm.

RITZMANN LAJOS

keresk. méhészt és mülépgyáros. OKÉR, (Bácska.)

Mézet

legmagasabb napi ár mellett vásárol a

Központi Tejcsarnok

S Z E G E D, Párisi-körut 16. szám.

Órák kiváló pontossággal szabályozva 10 évi jótállás mellett.

Ékszerek dívatos és izléses kivitelben.

Evőeszközök ezüst s alpaccaezüstből.

Ezüstneműek és disztárgyak.

szigoruan szabott jutányos áron készpénz és előnyös részletfizetési feltételek mellett beszerezhetők

BRAUSWETTER JÁNOS

chronometer és műóránál S Z E G E D.

Alapított 1847-ben. — Számos kiüntetés. — Több ezer elismerőlevél. — Legújabb ószes nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Méhészeti cikkek

nagy választékban március hó folyamán érkeznek; továbbá összes mezőgazdasági és szőlőművelési eszközökből, fegyverek- és hozzá való kellékekből, valamint konyha berendezési cikkekből állandó nagy raktárt tart

Mezey és Társa

vaskereskedése Szegeden,

Feketesas- és Kigyó-utca sarok.

GAZDASÁGI, MÉHÉSZETI és IRODALMI könyvek, zeneművek, izléses nyomtatványok, modern irodai felszerelések legolcsóbban kaphatók: BARTOS LIPÓT könyv, zenemű és papirkereskedésében könyvnyomda- és könyvkiadásában, — Szegeden.

Csurgatott akác- és virág-

mézet

a legmagasabb napi árban vesz az

Első Szegedi Mezőgazdák

Szövetkezele

Szeged, Pelófi Sándor-sugárut 4. sz.

Aki az Augusztá-gyorssegély alapján balesetre, v. halálesetre biztosítást köt, segélyt nyújt a harcban elesettek özvegyei és árvái gyámolításához,

mert a biztosítási díj bizonyos részét az Augusztá alap a harcban elesettek özvegyei segélyezésére, árváik fölnevelésére fordítja.

KIK KÖSSENEK BIZTOSÍTÁST?

I-ször.

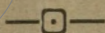
A katonai szolgálat alól felmentettek, vagy tartosan szabadságoltak, mert igazán ez a legkevesebb, amellyel helyettük elesett katona társuk árváival szemben tartoznak.

II ször.

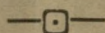
Azok, kiknek egyik-másik hozzátartozójuk a harctéren küzd, mert ezeket inkább érheti baj, amelynek bekövetkezése esetén a biztosított díjat az arra illetékes egyén nyomban megkapja.

III-szor.

A munkaadó vállalatok hadbavonult munkásaikat biztosítsák, mert ezzel kettős jót cselekszenek. Rokkantság esetére pár ezer koronát juttatnak munkásaiknak és e mellett az Augusztá alapot is növelik.

Aki az Augusztá alapján köt biztosítást, sokat megtakarít, mert hadi kockázat mellett is tetemesen kevesebbet kell biztosítási díjban fizetni, mint bármely más biztosító intézetnél.

Első évben a biztosított összegnek csak 4 1/2%-a fizetendő be, a háború utáni többi években alig valamit kell fizetni.

Az Augusztá alap hadi biztosításait kormányrendeletek ajánlják.

Kérjen ismertető írást.

Ő császári és királyi fensége Augusztá főherczegnő legmagasabb védnöksége alatt működő

Augusztá Gyorssegély Alap Igazgatóságától

Budapest, U., Vilmos császár-ut 72. szám alatt.